

Tshumelo na vhukoni hashu ndi yone ndila yashu ya uri vhone vha vhe vho tsireledzeaho nahone hu vhe na mulalo.

Bono

Bono la ARMSCOR ndi uri i vhe dzangano la Afrika Tshipembe la vhukuma line la dzhielwa ntha fhano hayani na u mona na lifhasi nga vhuphara sa senthara kana tshiimiswa tshi nekedzaho tsireledzo na tshumelo dza thikhedzo nga ndila yavhudi.

Ndivho

Ndivho ya ARMSCOR ndi uri i kone u swikelela thodea, u londola na u nekedza thodea dza Muhasho wa zwa Vhupileli wa Afrika Tshipembe na dza vhañwe vhashumelwa (khasitama) u ya nga ha mañwe mafhungo a zwa vhupileli, zwiñwe zwibveledzwa zwi elanaho nazwo khathihi na tshumelo. ARMSCOR i khwaṭhisa vhukoni ha ndila/ maitete a zwa thekhinolodzhi i tshi khou alusa indasitiri i elanaho na zwa vhupileli.

Ndeme

ARMSCOR i tenda uri ndeme yayo i vhumba tshiimiswa tshi sumbedzaho ndila ine ya shuma ngaho. Ri tenda kha maimo a nthesa nahone ro diimisele kha ndinganyiso ya nnyi na nnyi, u sa vha na tshidzumbi khathihi na u vha na vhudifhinduleli. Kha vhudifhinduleli hashu ri vha ro divhofha nga zwi tevhelaho: U tshila sa tsumbo, u toda u vhone mvelelo, u vha na ndavha na vhashumelwa (khasitama), ndondolo na u thonifha vhañwe, u ita zone-zwone/zwavhudi, u shumisana na vhañwe khathihi na u fulufhedzea.

ARMSCOR ndi tshiimiswa tshi langwaho nga mulayo. Minisita wa zwa Vhupileli ndi vhone maanda-landa vhane vha vha na vhudifhinduleli ha ARMSCOR. Ndaulo na vhulanguli ha ARMSCOR zwo hwaliwa nga vha Bodo ya Vhulanguli, khathihi na ndangulo ya divha iñwe na iñwe na yone i zwandani zwa Bodo yenei ya Vhulanguli.

Kha mishumo ine ARMSCOR ya tea u ita i bvledza na u khwaṭhisa vhukoni na zwa thekhinolodzhi zwine zwa thodea uri i swike hune ya ita zwi lavhelelwaho khayi, zwine zwa nga sa sisiteme dza mbekanyamushumo dza ndangulo dzo teaho, mbekanyamushumo dza u Dzhenelela ha dziindasitiri dza zwa Vhupileli (DIP), ndaulo ya thandela dza zwa thekhinolodzhi khathihi na maitete a zwishumiswa.

ARMSCOR sa zhendedzi la u wana

ARMSCOR i wanela matheriala Muhasho wa zwa Vhupileli (DOD) na zwiñwe zwiimiswa zwa Muvhuso zwine zwa nga toda tshumelo yo raloho, sa vha Tshumelo ya Tshipholisa ya Afrika Tshipembe (SAPS).

Mishumo ya ARMSCOR i katela nyito dzoṭhe dzine dza fanela u itiwa uri dzi fushe thodea dza matheriala, zwishumiswa kana tshumelo dzine dza vha dzi tshi khou itelwa uri vhashumelwa (khasitama) vha dzi shumise kana sa thodea ya u tikedza vhashumelwa (khasitama). Nyito idzi dzi katela thodisise dza tshifhinga tshilapfu, thodea dza nzudzanyo, u bvedza na mveledziso ya thekhinolodzhi, nyolo na mveledziso ya zwibveledzwa na sisiteme dzo livhiwaho khadzo siani la zwa indasitiri na u bvedza zwibveledzwa zwo dziaho khathihi na sisiteme dzine dza kona u swikelela thodea dzo tiwaho dza mushumisi. Mishumo iyi i a kona u khethekanywa nga ndila yo tandavhuwaho ya bva zwipida zwiña zwi tevhelaho: Sisiteme ya Ndangulo ya u wana, Ndangulo ya thundu, Sisiteme ya Ndangulo ya Zwibveledzwa khathihi na Ndangulo ya mafhungo a zwa Thekhinolodzhi.

ARMSCOR i dovha hafhu ya ita mishumo i tevhelaho: khwaṭhiso ya vhunzani, thikhedzo ya tsho yo thomaho ya senguluswa siani la matheriala ane a vha hone a zwa vhupileli. Thikhedzo ya zwa nzudzanyo, u dzhenelela ha Indasitiri ya zwa Vhupileli (DIP) khathihi na u tevhedza Ndaulo ya zwiḥali/ zwiṭhavhane.

Vhunzani

ARMSCOR i nekedza khwaṭhiso ya vhunzani sa thikhedzo kha mafhungo a thandela dza thekhinoḽodzhi khathihi na kha dziṛwe tshumelo dzi ṭoḽiwaho nga DOD. U alusa vhukoni uhu, ARMSCOR ndi khamphani ine ya vha na ṭhanziela ine ya vha ISO 9001:200.

Armcor sa Bisimusi ya (Pty) Limited

Khamphani i nekedza thikhedzo ya tshumelo dza zwa vhupileli dza maimo o khetheaho kha DOD. Nwongo/ Tshipikwa tshihulwane tsha tshumelo idzi tshi katela ṭhoḽisiso na mveledziso dza zwa vhupileli, ndingo na tsedzuluso, thikhedzo ya tshumelo dza nzudzanyo kana vhupulani khathihi na u anḽadza matheriala.

Uri mushumo uyu u swikelelwe, Bisimusi ya Armcor yo vhumbiwa nga zwiḡwada zwiraru, zwine zwa vha zwi tevhelaho:

- ▶ Thondo ya Saintsi ya zwa Vhupileli na Thekhinoḽodzhi ine ya vha yo hwala mafhungo a zwa ṭhoḽisiso na zwishumiswa zwa mveledziso;
- ▶ Senthara ya Ndingo na Tsedzuluso ine ya vha na vhuḽifhinduleli kha mafhungo a ndingo nga vhuḽalo na tshumelo dza tsedzuluso kha vhuḽo hoṭhe ha zwa vhuswole na ha vhadzulapo; na
- ▶ Thikhedzo ya Vhupileli ine ya vha na vhuḽifhinduleli ha matheriala a zwa vhupileli, ndangulo ya tshiimiswa (mbumbo) na ndangulo ya data (mafhungo).

Marangaphanda

Ndi humbulela uri vhurangaphanda ha ARMSCOR nga dzi 1 dza Tshimedzi nga 2004, vho dzhia vhuimo u bva kha Vho-Fani Titi. Ndi livhuwa Vho-Titi kha u ntamela mashudu kha vhuimo hune ha vha na khaedu dzo vhalaho. Sa mudzalatshidulo, nahone sa muraḽo wa Bodo ya Vhulanguli ha ARMSCOR, ndi mushumo wanga u sumba nḽila ARMSCOR kha sia ḽo gaganyiwaho nga vhafaramikovhe, vthane vha vha Muvhuso. ARMSCOR ndi tshiimiswa tsha Muvhuso nahone mishumo yayo yoṭhe i fanela u tevhedza phoḽisi dza Muvhuso. Vho-Minisiṭa vha zwa Vhupileli vha na maanda a u langula Tshiimiswa itshi sa tshavho vho imela Muvhuso.

Mishumo ya ARMSCOR

ARMSCOR i bvisa mishumo yayo i tshi bva kha Mulayo wa Armcor (Mulayo 51 wa 2003) une wa amba zwi khagala uri ndivho dza ARMSCOR ndi u kona u swikelela ṭhoḽea dza matheriala a zwa vhupileli nga nḽila i fushaho a Muhasho wa zwa Vhupileli, nga nḽila i sumbedzaho vhukoni nahone na nga nḽila i sa ḽuriho khathihi na u kona u swikelela tsireledzo ya thekhinoḽodzhi, ṭhoḽisiso na mveledziso, tsenguluso, na ṭhoḽea dza ndingo na tsedzuluso lu fushaho, nga nḽila yo teaho nahone ine i nga si ḽurele Muhasho wa zwa Vhupileli. Ngauralo, ARMSCOR i nga si kone u shuma nga nḽa ha mulayo uyu.

Hune ARMSCOR ya wana hone masheleni

ARMSCOR i wana masheleni nga nḽila ine a vha a tshi khou bva kha Muhasho wa zwa Vhupileli. Aya ndi ane a ita uri ARMSCOR i si kone u swikelela badzethe ya u shuma zwa swika hune zwa ita uri hu vhe dzikhaedu dzo vhalaho. Nḽila dzo teaho dzo shumisiwa uri thaidzo

iyi i fheliswa.

Ri tshi engedza kha mvelelo dzi bvaho kha maitele aya/ ndila idzi, vhushaka ha u shumisana havhudi na Muhasho wa zwa Vhupileli zwo ita uri u pfukiswa ha mbadelo hu engedziwe nga phesenthe dzi linganaho 14 kha n'waha wa muvhalelano une wa kha di tea u sedzuluswa.

Bisimusi ya ARMSCOR i shuma mishumo yo fhambanaho ya Muhasho wa zwa Vhupileli. Tshipida tsha mbadelo i pfukiswaho yo telwaho zwenezwo ndi ine ya vha tshukhu kha mushumo wonoyo, mvuseledzo ya masheleni na u londola zwishumiswa, na nyengedzedzo ya masheleni i wanala kha bisimusi dza zwa makwevho. Mbuelo ine ya bva kha bisimusi dzenedzo dza zwa makwevho ndi ine ya vha tshukhu lune ya si kone u swikeleli thodea vhunga zwi tshoahaho kha tshumelo iyi zwi fhasi, nahone izwi zwi disumbedza kana u vhone kha mvelelo dza zwa masheleni dza Bisimusi ya Armcor.

Mafhungo a kuvhusele kwa Pfanavhanzhi

Bodo i lavhelesa milayo ya Kuvhusele kwa Pfanavhanzhi sa zwe zwa vheiswa zwone kha mabambiri o fhambanaho a mulayo, sa Mulayo wa zwa Ndaulo ya Gwama la Lushaka. Muvhigo wa King 11, na maitele a Kuvhusele kwa Pfanavhanzhi kha Tshiko tsha Lushaka. Bodo yo isa phanda nga u bveledza Tshata ya Bodo ine ya vha na mazhendedzi a sumbedzaho uri Bodo, Mudzulatshidulo na vhalanguli vhothe uri vha fanela u ita mishumo yavho khathihi na zwo vha livhanaho.

Thondo ya Vhalanguli yo vha na khoso nga ha Ndangulo ya Khombo khathihi na Kuvhusele kwa Pfanavhanzhi sa tshipida tsha vhugudisi ha vhalanguli.

Ndi vhudifhinduleli ha Bodo ya Vhalanguli uri i vhone uri ARMSCOR i tevhedza pholisi dza kuvhusele kwa pfanavhanzhi musi i kati na bisimusi yayo. Nga dzi 23 dza Luhuhu Bodo ya Vhalanguli yo itwa uri i divhe nga ha u pomokwa hu si havhudi ho livhiswa kha tshipida tsha U bvisa Matheriala a zwa Vhupileli (DMD). Nga nthani ha ndeme ya u pomokwa uho, Bodo yo dzhia tsheo ya u imisa CEO, Vho- Siphon Thomo, Mulanguli Muhulwane wa Bisimusi ya ARMSCOR, Vho- Jan de Necker, na Mulanguli Muhulu DMD, Vho- Boet van Staden.

Izwi zwo itiwa uri Bodo i kone u ita thodisiso yo diimisaho nga yothhe kha u pomokwa uhu/ kana kha mafhungo aya. Sa nzudzanyo ya nga ngomu, Bodo yo dzhia tsheo ya u nanga nne uri ndi vhe ndi tshi khou shuma lwa tshifhinganyana sa CEO pfareli. Nga dzi 9 dza Fulwi nga 2005, vha zwa Muvhalelano wa zwa Forensiki vha Gobodo vho nekeda muvhigo wavho wa u fhedzisela kha Bodo ya Vhalanguli kha dzulo la tshipentshala. Zwihulwane zwe vha wana khathihi na themendelo dzavho zwo vha zwi tevhelaho:

- ▶ Muofisiri Mulanguli Muhulwane (CEO), Vho- Siphon Thomo, vha tea u fhomololwa kha samba lothe khathihi na uri u imiswa havho mushumoni hu fanela u fheliswa nga u tshavhanya.
- ▶ U imiswa ha Mulanguli Muhulwane: wa bisimusi ya Armcor, Vho- Jan de Necker, nahone hu fanelwa u fheliswa nga u tshavhanya.
- ▶ U imiswa ha Mulanguli Muhulu: U bviswa ha Matherilala a zwa Vhupileli, Vho-Boet van Staden, hu fanela u fheliswa nga u tshavhanya.

Bodo ya vhalanguli yo tshanganedza mawanwa ayo khathihi na themendelo dza hone.

Vhulanguli ha Khombo na u thivhela vhufhura

Maitele a Vhulanguli ha Khombo na u thivhela vhufhura o thomiwa nahone o itiwa fomala kha ARMSCOR miñwahani miraru yo fhelaho. ARMSCOR i tevhedza maitele a Mulayo wa Vhulanguli ha Gwama la Lushaka, Mulayo 1 wa 1999, na Mulayo wa u Thivhela na u lwa na mishumo ya vhutshinyi, Mulayo 12 wa 2004.

Mivhigo ya mvelaphanda kha vhuimo ha ntha i nekudzwa kha Bodo ya Vhalanguli luvhili nga ñwaha, yo thoma ya pfuka kha komiti ya Odithi na Vhulanguli ha Khombo, uri hu sedzuluswe mvelaphanda yo itiwa ho siani la vhulanguli ha khombo dzo vhonealaho zwi tshi ya kha vhuimo hu tangedzeaho.

U tevhedza thodea dza mulayo

ARMSCOR ndi tshimiswa tsha mulayo tshine tsha bvisa mishumo yatsho kha Mulayo wa ARMSCOR (Mulayo 51 wa 2003). Mulayo uyu wo tangedzwa nahone wo sainiwa nga Muphuresidennde nga dzi 20 dza Lambamai nga 2004 nahone u do thoma u shuma nga ðuvha lo bulwaho nga Muphuresidennde kha Gazete ya Muvhuso. Kha mishumo yayo ARMSCOR i shuma i tshi khou tevhedza mulayo wo vhwaho, sa Mulayo wa Vhulanguli ha Gwama la Lushaka, Mulayo wa u kona u Swikelela Mafhungo na Mulayo wa Odithi. Musi hu tshi tevhedzwa Mulayo wa Vhulanguli ha Gwama la Lushaka (Mulayo 1 wa 1999), Mutsiko wa Vhafaramikove wo sainiwa nga Vho-Minisiya na Mudzulatshidulo wa Bodo nga dzi 17 dza Thafamuhwe nga 2004, une wa vha na thendelano vhukati ha Vho-Minisiya vha zwa Vhupileli sa vhone ambadzifhele na Bodo ya Vhalanguli vha ARMSCOR.

Maitele a Tshanduko

Tshanduko ndi tshone tshipikwa tshihulwane kha agenda ya ARMSCOR. Musi dziñwe mvelaphanda dzo no itiwa, hu kha di vha na khaedu dzo vhalaho. Hu tshi vhambedzwa 1996 musi vhashumi vha vharema vho vha vha tshi edana phesente dza 19.7 fhedzi dza mbalogu ya vhashumi, zwino vhashumi vha vharema vha lingana phesente dza 36 kha vhashumi vhothe vha ARMSCOR. Hei i kha di vha mbalo thukhusa kha yo livhiwaho khayi musiro sedza demogirafi ya lushaka lwothe.

Hone hu na zwine zwa khou itiwa nga nungo dzothe, nga maanda nga u thola vhagudiswa vhaswa vho fhedzaho pfunzo dzavho dza thondo ya ntha dza mveledziso, vha na vhathusi (mentors), kha tshimiswa tsha Mbekanyamushumo ya Mveledziso ya Vhukoni (TDP). Dzangano li khou di isa phanda na zwikimu zwa bazari/ ndambedzo, dzine dza vha tshishumiswa tshi thodeaho vhukuma kha TDP.

Ndivho yo vhwaho ya u thola vharema na yone yo ita mushumo muhulwane wavhudi kha u vhona uri dziñwe mvelaphanda dzi vhe hone. Naho zwo ralo, vhufa hashu u bva murahu ndi tshone tshithithisi tshihulwane. ARMSCOR i tea u sedzulusa pholisi yayo ine ya vha hone kha u thola huswa vhunga zwi tshi nga sumbedza u thoda u shanduka.

Vhunga u beledza vhukoni hu tshi vha hone tshithithisi tsatsaladzo tsha tshanduko, dzangano lo sedzuluswa hu tshi itelwa Vhabindudzi kha mbekanyamushumo dza Vhathu. Maimo a the kha a fumimbili o swikelelwa. Themendelo dzo itiwa nga musedzulusi dzi do itiwa uri hu vhe na u shuma ho teaho kha mveledziso ya vhashumi.

Mutakalo wa vhashumi vhane vha vha na HIV/AIDS

Dzangano li khou dzhiela ntha mafhungo a mutakalo nga u angaredza wa vhashumi vhalo nahone li na mbekanyamushumo dzo khwaḥaho dza zwa vhulanguli ha HIV/AIDS dzo sedzaho nga maanda kha khuwelelo uri dwadze ili li divhee. Naho maitele aya kha ARMSCOR o sumbedza a fhasi, dzangano ili li khou isa phanda na khuwelelo idzi, nga maanda uri vhashumi vha divhe vhuimo havho.

Maḥano

Maḥano a lifhasi o vhalaho a zwa vhupileli a vha hone vhukati ha nḥwaha a tshi khou sedzuluswa. ARMSCOR yo dzhenelela kha maḥano a tevhelaho kha vhuimo ho fhambanaho: Fidae 2004 ngei Chile, DSA 2004 ngei Malaysia, Sofex 2004 ngei Jordan, Eurosatory 2004 ngei France, Millipol Qatar 2004 ngei Doha Qatar, ADD 2004 fhanu Afrika Tshipembe, na Idex 2005 ngei Abu Dhabi, EAE.

Maḥano aya a ita uri hu vhe na vhukwamani havhuḍi na vhane vha dzhia-tsheo u mona na lifhasi. Ndi mafhungo avhuḍi kha indasiḥiri dza mafhungo a elanaho na zwa vhupileli Afrika Tshipembe uri na vhone vha sumbedze vhukoni havho na uri vha sie tshiga kha miḥaḥisano ya lifhasi siani la zwa vhupileli.

Mbekanyamushumo dza mafhungo

Mafhungo a matheriala a zwa vhupileli vhuimoni ha Muhasho wa zwa Vhupileli ndi wone nḥwongo kana mushumo muhulwane wa ARMSCOR. Muvhigo wa Vho-CEO khathihi muvhigo wa mafhungo u amba nga ha maitele ane a tea u shumiswa a zwa vhupileli (SDPs). Kushumele kwa zwa vhupileli ku khou tshimbila zwavhuḍi, naho badzhethe ya zwa vhupileli i tshi khou tsa khathihi na zwishumiswa.

Khabinethe yo dzhia tsheo ya u wana bufho la vhuswole la A400M u itela Maswole a zwa Vhupileli a Lushaka lwa Afrika Tshipembe (SANDF). SANDF i lavhelelwa uri i thuse nga u ita uri hu vhe na mulalo kha loḥhe la Afrika, nahone zhendedzi ili la bufho li ḍo shumiswa nga ndila yo teaho.

U thoma u shumiswa ha mbekanyamushumo ya A400M zwi ita uri ARMSCOR i vhe na vhukwamani na DOD kha mbuelo dza mbekanyamushumo, sa nyolo, vhuinzhinia, thikhedzi ya zwa thekhiniki khathihi na nzudzanyo dza kushumele. Hezwi zwi ḍo nea ARMSCOR vhuimo uri i kone u nanga muinzhinia wa murema muḥuku na rasaintsi uri na vhone vha wane zwikili kha mafhungo a zwa thekhinoḍodzhi, ngauralo zwi vha zwi khou nea maanda vharangaphanda vhashu nga ngomu khathihi na maimo a zwa thekhiniki.

Nyambedzano na vha bisi ya muyani vha Tshiswole nga ha bufho la A400M dzo itiwa nga mureri muhulwane wa DOD. Linwalo la kontiraka na vhurifhi ha nyandano zwo itiwa, nahone u tangedzwa ho wanala hu tshi bva kha vha Bodo ya Vhalanguli uri vha saine kontiraka iyi.

U nekedzwa ha Dockyard

Maitele a u nekedzwa ha Dockyard u bva kha Muhasho wa zwa Vhupileli u ya kha ARMSCOR a khou ya phanda na u vha na nungo nga tshifhinga tsha tsedzuluso. Vhunzhi ha vhulanguli na nzudzanyo dza kushumele zwo itiwa, ho katelwa zwinzhi zwo dzudzanyelwaho tshifhinga tsha muvhalelano tsha 2005/2006 musi ARMSCOR yo no wana maanda a u langula Dockyard.

Zwiḥwe zwa zwithu zwihulwane zwo swikelelwaho nga 2004/2005 ndi u sainiwa ha Nyandano ya u Nokedzwa ha Dockyard (DTA) khathihi na Nyandano ya Nḍisedzo ya Tshumelo (SDA)

vhukati ha ARMSCOR na Muhasho wa zwa Vhupileli. DTA yo sedzesa nga maanda kha mulayo khathihi na kha muhanga wa maitele, ngeno SDA i tshi sedza mafhungo a ndisedzo ya tshumelo.

Zwo salaho zwihulwane ndi u tangedzwa nga Vho-Minisiya uri hu vhe na u nekedzwa ha vhukuma ha Dockyard.

Ndivhuwo

Ndi tama u livhuwa Vho-Minisiya, Vho-MPG Lekota, na Muthusi wavho Vho-Minisiya, Vho-ME George, nge vha vha na fulufhelo kha nxe uri ndi vhe tsumbandila ya ARMSCOR.

Bodo ya Vhalanguli na Bodo ya Vhulanguli na vhone vha na thikhedzo khulwane ye vha nthusa ngayo uri ARMSCOR i nga shuma hani nahone i nga dibadekanya hani na indasitiri dza mafhungo a elanaho na zwa vhupileli.

Ndivhuwo dzanga u bva mbiluni dzi ya kha vhashumi vha ARMSCOR, vho shumaho vha sa neti nga tshifhinga tsha tsedzuluso ya nwaha. Mishumo yo vhogiwaho kha muvhigo uyu wa nwaha i sumbedza vhudivimisieli havho na vhudivimisieli kha uri ARMSCOR i vvelephanda.

Ndi tama u tou tula Mudzhenerala Vho-Siphiwe Nyanda kha thuso yothe ye vha nea kha Bodo ya Vhalanguli. Ndi tama u vha livhuwa ndo imela Bodo ya Vhalanguli, Bodo ya Vhulanguli na vhashumi vha ARMSCOR. Ri vha tamela mashudu mavhuya kha zwine vha vha khazwo.

Mudzenerala Vho-Siphiwe Nyanda vho nekedza tshikuni Mudzhenerala Vho-Nhlanhla Ngwenya vhane nda tama u vha tangedza sa Mulanguli muswa wa SANDF u bva nga dzi 1 dza Fulwi nga 2005. Ri lavhelela u do vha na vhushaka havhudi ha u shumisana.

Vho-Dokotela PS Molefe
Mudzulatshidulo

Maitele a u thendara na u wana konziraka kha ARMSCOR a kha maimo avhudi, ha na tshidzumbe nahone a sumbedza vhudivimisieli.

Marangaphanda

Ndi tshila tshifhinga hafhu tsha nwaha tshine ARMSCOR ya davhidzana nga ha mvelaphanda yo itiwaho ndivhanyoni na khaedu dza nwaha wa muvhalelano wo fhiraho. Vhupo ha zwa vhupileli ndi hune ha vha shango la dzikhaedu dza lo dzi mangadzaho. ARMSCOR vhunga i kha vhupo uho, yo tewa nga u livhana na khaedu dzenedzo khathihi na dzi mangadzaho dzine dza vha kha vhupo hashu ha mahayani hone zwo ralo ya vha i kundaho.

Tsedzuluso ya nwaha wa muvhalelano wo fhiraho

Ndivho khulwane dze ARMSCOR dza divheshela nga nwaha wa muvhalelano wa 2004/ 2005 ndi dzi tevhelaho:

- ▶ u kala maitele a mafhungo a ARMSCOR
- ▶ u dzhenelela kha mafhungo a u nea maanda vharema lwa ikonomi
- ▶ u dzhia Dockyard ya vhuimangalavha ya Simon's Town
- ▶ u vhambadza zwithu zwa ARMSCOR

U kala maitele a mafhungo a ARMSCOR

Inwe ndivho ya Bodo ya Vhulanguli ha ARMSCOR ya tshifhinga tsha u vhiga ho vha u kala

(benchmark) maitele a u thendara na kontiraka zwa ARMSCOR. Maitele a u thendara na u wana kontiraka zwa ARMSCOR ndi zwi sa kondiho, nahone a hu na tshidzombe nahone hu na vhuḍifhinduleli. Naho zwo ralo, maitele a u kala (benchmarking) o itiwa sa tshipiḍa tsha maitele a ARMSCOR a u khwinisa hu sa gumi uri hu vhone maitele a u thendara na u wana kontiraka sa a ndeme nahone a dzhiaho tshifhinga musi vha tshi khou sumbedza u fulufhedzea na vhuḍifhinduleli.

Tshikalo tsha Afrika Tshipembe (BENSA) tsho nḗwa kontiraka nga Thangule nga 2004 uri tshi langule maitele a u kala. Thimu ya vhalanguli vha hulwane vha sumbe vha ARMSCOR u bva kha mafhungo a muhasho vho shuma vhe tsini na BENSA uri vha kone u wana zwo teaho. Ngudo idzo dzo fhedzwa nga Lara 2004 nahone dza nḗkedza themendelo dzo teaho vhukuma dzi katelaho zwi tevhelaho:

- ▶ U shumisa u elela ha mushumo sa nyito yo ḍowealeho ya maḥwalwa a eḷekiḥirokiki uri hu khwiniswe dzangano, u linganyisa na u ita uri maḥwalwa a vhe a dzididzhithi khathihi na u isa phanda na u khwinisa maitele maḥwe maḥuku o fhambanaho.
- ▶ U ita uri sisiteme dza ndeme dzi vhe othomethikhi, dzi shumiswaho kha u dzhia tsheo kha u wana thendara nga tshifhinga tsha mushumo/ nyito, u tendela u elela hu hulwane khathihi na u sa sokou tenda. Hezwi zwi ḍo tea u itiwa nga u shumisa hu na u dzhia tsheo kha sisiteme dza u fhambanya na u kala ndaulo dza mbekanyamushumo khathihi na ndaulo ya mishumo ya kontiraka na zwine zwa tea u itiwa. Themendelo iyi i katela tsudzuluwo kha ndila ine ARMSCOR ya vha i tshi shuma ngaho kale, ya bvededza vhukoni ho khwiniseaho khathihi na u shumisa zwavhuḍi zwishumiswa zwi siho- vhashumi.

U dzhenelela kha mafhungo a u nḗa maanda vharema lwa ikonomi

Phoḷisi ya u nḗa maanda vharema lwa ikonomi ya ARMSCOR yo fhedzwa nga Thafamuhwe 2004. Phoḷisi yo ḍisendeka kha Mulayo 53 wa 2003 wa U Nḗa Maanda Vharema lwa Ikonomi ho Tandavhuwaho nahone u ḥoḍa u swikelela ndivho dza ARMSCOR dzi tevhelaho:

- ▶ U tshimbidza mafhungo a u engedza kha nomboro ya vhuḥe ha vharema na u langula mabindu ane a vha hone na maswa kha indasiḥiri ya zwa vhuḥileli.
- ▶ U alusa na nyengedzedzo ya u shumisa tshede kha BEE kha mafhungo oḥhe a ARMSCOR na kha khethekanyo dza mishumo u mona na nyimele yo tiwaho.
- ▶ U khwinisa ha vhukuma nyimele ya muvhala kha zwiimiswa zwa vhulanguli na vhashumi vha re na vhukoni kha mabindu ane a vha hone na maswa kha indasiḥiri ya zwa vhuḥileli.

ARMSCOR i dzhenisa oda ine ya nga lingana R2 500 wa dzimiḷioni kha vhabvedzi vhapo kha mafhungo a zwishumiswa zwa tshumelo dza zwa vhuḥileli. Mutengo hoyu u vha wo katela kontiraka dzo dzheniswaho na kha vathu khathihi na dzi khamphani dza phuravethe (sa tsumbo; Denel na CSIR).

Kha mutengo wo bulwaho afho nḥa wa R2 500 wa dzimiḷioni, u dzhenelela ha ikonomi ya vharema ndi zwine zwa nga lingana R200 wa dzimiḷioni, ine ya nga lingana phesenthe dza 8. Hezwi zwi fhira thagethe/ ndivho ya phesenthe dza 7.5 dzo telwaho nḥaha wa muvhalelano wa

2004/2005.

Vha dzhiele nzhele: A hu na vhulingani ha vhuṅe ha vharema hune ha ombedelwa kha khamphani dza nnyi na nnyi kana dza phuraivethe kha figara iyo i re afho nṅha.

Tshelede ine ya nga lingana R34 wa dzimilioni yo shumiswa kha thengo dza zwishumiswa zwa ARMSCOR lune R15 wa dzimilioni (45%) ya vha yo badelwa vhadisedzi vha BEE. Thagethe/ Ndivho ya phesenthe dza 30 yo fhiriswa.

Dockyard ya vhuimangalavha ha Simon's Town

U ṅekedzwa ha Dockyard ya vhuimangalavha ha Simon's Town u bva kha vha Ngalavha vha SA i tshi ya kha vha ARMSCOR zwi nga si tsha bvelela nga Thafamuhwe 2005 sa zwe zwa vha zwo dzudzanyiswa zwone nga nṅhani ha zwiitisi zwivhili. Tsha u thoma, nyambedzano nga vhashumi vha Dockyard na dziyunioni i kha ḍi vha kati. Tshavhuvhili, thendelo ya u ṅekedza vhashumi vha Dockyard vha tshi ya kha ARMSCOR i tshe yo lindela Vho-Minisiṅa vha Tshumelo dza Vhathu na Vhulanguli nga ḍuvha ḷo tiwaho. Hu fulufhelwa uri zwithu izwi zwivhili zwi ḍo vha zwo fhela kha ṅwaha u tevhelaho wa muvhalelano.

U vhambadza zwithu zwa ARMSCOR

Musi hu vhukatwi na u shumia ṅdila dza u vhambadza ndingo na tzedzuluso ya zwithu zwa ARMSCOR, ARMSCOR yo kona u rengisa R10 wa dzimilioni nga tshifhinga tsha musu ṅwaha u kati na u sedzuluswa kha tshumelo dza mimakete ya ṅṅa kana ya seli ha malwanzhe. Izwi khazwo hu vha hu tshi tendelwa ndingo na tzedzuluso ya zwithu zwashu uri zwi shumiswe nga khamphani dza phuraivethe na mivhuso u bva kha mashango a tevhelaho: USA, Singapore, Germany, Netherlands na Russia.

Ri vhona mbuelo u bva kha mashango a ṅṅa i tshi khou aluwa musu ri tshi vula zwiimiswa zwa ARMSCOR uri vha zwi shumise. Vhushaka vhune ha khou aluwa vhukati ha ARMSCOR na vhashumelwa (khasiṅama) dza ṅṅa ri vhona vhu tshi ḍo ya kule matshelo lune ha nga kona u fhelisa thaidzo ya masheleni kha ARMSCOR matshelo.

Mulayo muswa wa ARMSCOR

Mulayo muswa wa ARMSCOR (Mulayo 51 wa 2003) wo ṅanganedzwa nga Buthano ḷa Lushaka na Khantsela ya Lushaka ya Mavunḍu nga Lara 2003. Muphuresidennde vho u saina sa mulayo nga Lmbamai 2004.

Naho zwo ralo, Vho-Minisiṅa vha zwa Vhupileli vho lengisa u thoma u shumiswa ha Mulayo vhunga vho vha vha tshi ṅoḍa u shandukisa zwiṅwe kha Mulayo. Vho-Minisiṅa vho vha vha tshi ṅoḍa Muṅwaleli wa zwa Vhupileli na Mulanguli wa SANDF, vhoṅhe vhane vha vha miraḍo ya Bodo ya ARMSCOR vha tshi bvisiwa kha Bodo ya ARMSCOR nga nṅhani ha phambano dzavho kha zwiṅwe. U khwinisa uho zwa zwino ho ṅanganedzwa nga vha Komiti ya Phothofolio kha zwa Vhupileli khathihi na vha Komiti yo ṅanganelanaho ine ya vha hone kha zwa Vhupileli. Nga murahu ha u awela ha Fulwana 2005 hu khou lavhelelwa uri Buthano ḷa Lushaka na Khantsela ya Lushaka ya Mavunḍu vha ḍo khwinisa fhungo iḷo.

ṅdila/ Maitele a mashumele a zwa vhupileli

ṅdila ya mashumele a zwa Vhupileli (SDP), i khou isa phanda na u vhumba tshipida tshi

vhonalaho tsha mafhungo a zwa phothofolio ya ARMSCOR. Mishumo i elanaho na mashumele aya i khou bvelela zwavhuḁi. Kha ofisi dza nḁḁa dza rathi dzo vulwaho nga ARMSCOR kha mashango o vhalaho ane zwishumiswa zwa tshiswole zwa rengwa, ndi maḁa fhedzi ane a khou sala zwino. Ofisi dza khovethe dzine dza vha Germany na ofisi dza hawk ngei UK dzoḁhe dzo valiwa nga nḁhḁani ha uri mushumo wa vha wo itiwa nga nḁḁila yavhuḁi nahone wo fhela.

Nwaha une wa khou sedzuluswa wo vhona nḁisedzo ya khovethe ya vhuḁa na ya u fhedza kha ḁa Afrika Tshipembe. Khovethe idzi dzoḁhe dzi khou dzheniswa kha nyimele dza u fhelisa kha vhorakonḁiraka vha Afrika Tshipembe. Vhuvhili ha dzisabumarini dzi tsini na u fhela nahone dzi khou dzulela u itwa ndingo dzo teaho lwanzheni ngei Germany.

Tshivhumbeo tsha u thoma tsha Afrika Tshipembe tsha *Hawk-Lead-in Fighter Trainer* tsho fhatḁiwa nazwino tshi kati na ndingo dza zwa u fhufha ngei kha Tshiko tsha Ndingo dza u Fhufha tsha SA na Senthara ya Mveledziso. Fureme dza muyani dzoḁhe dza mabufho dzi khou kuvhanganyiwa nga vha ḁivhi vha mabufho vha Denel nahone zwi khou bvelaphanḁa u ya nga ha he anganyelwa. U kuvhanganya na u ḁumanya ha Bufho ḁa u thoma ḁa *Gripen Advance Light Fighter* nahone hu khou bvelaphanḁa u ya nga he zwa dzudzanywa ngaho.

U bveledza na ndalukano dza tshivhumbeo tsha Afrika Tshipembe tsha *Agusta A109 Light Utility Helicopter (LUH)* zwo bvelaphanḁa nga nḁḁila yavhuḁi lune vha *European Civil Aviation Authority (EASA)* vho bvisa lushaka luswa lwa tshifhikheithi tsha helḁikhophutha. Helḁikhophutha tharu dza u thoma kha idzi, ho katelwa nthihi yo ḁumanywaho nga vhaḁivhi vha zwa mabufho vha Denel, dzo sumbedzwa kha ḁano ḁa zwa mabufho ḁa Afrika na Vhupileli (ADD) 2004. O salaho a 23 a khou ḁumanywa nga vhaḁivhi vha zwa mabufho vha Denel Afrika Tshipembe.

Ndivho dza 2005/2006

Ndivho dze ARMSCOR dza ḁivhetshela nḁwaha wo fhelaho dzo vhigiwa mathomoni a muvhigo uyu. Nga nḁhḁani ha zwiitisi zwo vhalaho ndivho idzo dzoḁhe dzo swikelelwa. Kha nḁwaha u ḁaho, ARMSCOR i ḁo lavhelesana na u fhedzisa ndivho dzi tevhelaho:

- ▶ U tevhedza lwa nyito themendelo dza ngudo dza zwa u kala;
- ▶ U isa phanḁa na u ita mafhungo a BEE;
- ▶ U fhedzisa u nekedzwa ha Dockyard ya vhuimangalavha ha Simon's Town i tshi ya kha ARMSCOR na;
- ▶ U isa phanḁa na u vhambadza zwithu zwa ARMSCOR.

Ri tshi engedza, ARMSCOR i takalela u khwinisa sisiḁeme dza ndaulo ya khombo na u khwinisa vhushaka hayo na vhafaramikovhe vhayo. Tshifhinga tsho fhelaho ndo ita mafhungo a uri ARMSCOR i vhe zhendedzi ḁa mafhungo a Afrika. Naho nyambedzano iyo i tshe kati, ro wana uri tshifhinga tsha mafhungo ayo tsho vha tshi si tshone nahone ra vhona zwo tea u zwi thupha uri ri ḁo zwi lavhelesa nga murahu.

Ndivhuwo

Hafhu ndi tama u swikisa dzinduvho dzanga kha Vho-Minisita vha zwa Vhupileli, Vho-MGP Lekota na muthusi wavho Vho-ME George, kha thikhedzo dzavho dza ndeme na u vha tsumbandḁila nga tshifhinga tsha tsedzuluso kha uno nḁwaha. Maipfi a ndivhuwo a livhiswa kha vhaofisiri vha Muhasho wa zwa Vhupileli vhe tshifhinga tshoḁhe vha vha vhe hone nahone vha tshi takalela u thusa kha mafhungo a kushumele kha muhasho.

Ndi tamela mashudu mavhuya vha indasi tiri ya zwa vhupileli ya Afrika Tshipembe kha ndisedzo yavho ya zwishumiswa zwo teaho kha vha Tshiswole tsha zwa Vhupileli ha Lushaka lwa SA na vhanwe vhashumelwa vhavho.

Ndi livhuwa zwihulwane vha Bodo ya Vhalanguli na Vhulanguli na vhashumi vhavho kha zwe vha ita uri ARMSCOR i vhe i bvelelaho vhukati ha uno n'waha. Zwino ri khou tea u livhana na khaedu dza n'waha muswa. Ndi na fulufhelo uri nga fhasi ha ndango ya Bodo ya Vhalanguli na Bodo ya Vhulanguli, khaedu idzi dzi do shanduka zwivhuya.

HS Thomo
Muofisiri Muhulwane (CEO)

Tshivhumbeo tsha Tshiimiswa

Siangane

Mushumo muhulwane wa ARMSCOR ndi mafhungo a vhupileli ha matheriala a SANDF na miwe mihasho ya muvhuso i ngaho sa SAPS khathihi na Muhasho wa Tshumelo dza u Khakhulula.

Mushumo wa mafhungo

Mushumo wa mafhungo a ARMSCOR u kwama nyito dzothe dzi t'odeaho u fusha t'odea dza matheriala a zwa vhupileli, zwithu kana tshumelo dzine dza tea u shumiswa nga vhatikedzi vha vhashumelwa. Izwi zwi katela t'ho disiso dza kushumele dza tshifhinga tshilapfu, t'odea dza nzudzanyo, u bveledza na mveledziso ya thekhinolodzhi, nyolo na mveledziso dza zwibveledzwa zwo dziaho na sisiteme dzine dza kona u swikelela t'odea dzo bulwaho dza vhashumisi.

Ndangulo ya mafhungo nga kha vhutshilo ha tshibveledzwa

Tshumelo dzo no bulwaho dzi vhonelela zwavhu di kha nyolo-nyeelo i tevhelaho:

Mushumo wa mafhungo wone u nga khethekanywa lwo t'andavhuwaho nga zwipida zwi na zwi tevhelaho:

Sisiteme ya Ndangulo ya Mafhungo, Ndangulo ya kushumele, Ndaulo ya sisiteme ya zwibveledzwa na Ndangulo ya mafhungo a Thekhinolodzhi.

- ▶ Sisiteme ya Ndangulo ya Mafhungo i imela mafhungo nga vhunzhi a mishumo ya ARMSCOR khathihi na u kwama mishumo yothe u bva kha phindulelo ya ndivho na t'odea dzi elanaho, uri hu shumele zwavhu di, ho vhulungea, hu tshileaho na zwibveledzwa zwi tikedzaho na dzisisiteme u ya nga ha t'odea dza vhashumelwa dza vhwaha ngaho;
- ▶ Ndangulo ya kushumele i katela kushumele kwa zwivhambadzwa zwi re hone (Commercially-Off-The-Shelf) (COSTS) kana Military-Off-The-Shelf (MOTS) zwa zwishumiswa;
- ▶ Ndangulo ya sisiteme ya zwibveledzwa i katela thikhedzo i nekewahwo vhashumelwa musi tshibveledzwa tshi kati na u itiwa na dzisisiteme, nahone i katela ndondolo na thikhedzo dzo teaho dza zwibveledzwa zwenezwo na dzisisiteme;
- ▶ Ndangulo ya mafhungo a Thekhinolodzhi i katela u newa na mveledziso ya thekhinolodzhi sa thikhedzo ya mbekanyamushumo dza mafhungo a matshelo.

Ndangulo ya Sisiteme dza Mafhungo

Tshipida tshi vhonelelaho tsha ndangulo ya mbekanyamushumo tshi shuma vhukati ha ARMSCOR tsho livha kha sisiteme dzo andaho dza zwa mafhungo a kwamaho zwa nda iso ya mishumo ya

Ndangulo ya sisiteme dza mafhungo. Mafhungo a ARMSCOR o thoma musi hu tshi t̄anganedzwa t̄hoḁea dzo t̄anganedzwaho dza vhashumisi u bva kh vhashumisi vhayo. Maitele a fomala a u fhungudza khombo a khou tevhedzwa zwine zwa khou ita uri hu kwamiwe vhaḁisedzi vho teaho vhane vha nga bveledza na u maga zwishumiswa zwi t̄oḁeaho kana dzisisiteme. Maitele a u nanga tshiko tsha fomala, a kwamaho mveledziso na u shumisa ndeme ya dzisisiteme, a khou tevhedzwa uri hu wanale/ vhone vhaḁisedzi vha takalelwaho vhane vha nga kona u swikelela t̄hoḁea-tiwa nga vhashumisi. Vhaḁisedzi vho nangwaho vha bveledza sisiteme dza tshibveledzwa dzo teaho vha ḁekedza zwiedziswa zwa mveledziso nga u tevhekana. Zwiedziswa izwi ndi zwine zwa thoma u bva kha mveledziso dza nyito u ya kha mveledziso dza nt̄ha na zwiedziswa zwa mveledziso ya vhuinzhinia u swika kha zwiedziswa zwine zwa tea u vha hone phanda ha u bveledza. Nga murahu ha kona u swikelela nyolo na maitele a elanaho na u bveledza, u bveledza zwibveledzwa zwi t̄oḁeaho na dzisisiteme zwi a thoma.

Vha vhulanguli ha mbekanyamushumo dza mafhungo vha t̄oḁa ndaulo ya zwithu zwa thekhiniki zwo fhambanaho, zwa masheleni na maḁwe masia ane a nga sa sisiteme dza vhukoni ha vhuinzhinia, ndangulo ya zwishumiswa, u ḁea konḁiraka, vhuinzhinia na khwaḁhiso ya nyolo. Uri hu koniwe u swikelelwa t̄hoḁea dzo t̄he dza vhulanguli ha mbekanyamushumo zwavhuḁi nahone nga ndila yo teaho kha mbekanyamushumo dza mafhungo, zwigwada zwa thandela zwi a vhumbiwa zwi na mirado i bvaho ARMSCOR, DOD na kha indasiteme. Zwigwada zwa thandela zwi rangwaphanda nga vhalanguli vha mbekanyamushumo vha ARMSCOR nahone vho ḁisendeke kha vuhulwane ha mbekanyamushumo, vhakoni vha vhukoni ho fhambanaho vha a engedzwa kha zwigwada izwo uri vha ite mishumo-tiwa.

ARMSCOR yo thoma tshipida tsha vhugudisi uri tshi vhone na u bveledza mimodulu ya vhugudisi yo teaho hu tshi itelwa vhalanguli vha mbekanyamushumo na vhashumi vha ndaulo. Mimodulu iyi ya vhugudisi i do shuma sa vhuḁaledzi ha u kona u t̄avhanya u wana vhalanguli vha mbekanyamushumo vhaswa nahone sa khoso ya u ḁimvumvusa kha vhalanguli vha mbekanyamushumo vha re hone.

Vhukoni ha thekhiniki hune ha vha mahadani a ARMSCOR hu katela masia o t̄he a t̄oḁeaho uri a endedze zwa thekhiniki kha zwiko zwo fhambanaho zwa mbekanyamushumo dza mafhungo dzine zwa zwino dza khou fheliswa. Naho zwo ralo, ARMSCOR i khou shengela nga u sa vha na vhuimo ha u langa mbekanyamushumo dzo t̄he dzine dza vha hone zwino u ya nga hune DOD ya t̄oḁa ngaho. Thaidzo i khou sedzwa nga u thola vhashumi vho teaho naho badzhethe i sa tendi.

Phoḁisi ya mafhungo a zwa Vhupileli

Nga tshifhinga tsha tsedzuluso phoḁisi ya mafhungo a ARMSCOR na DOD zwo t̄anganelana yo sedzuluswa, ya t̄anganedzwa na u itiwa uri i shumisiwe. Phoḁisi iyi i shuma sa tshifhungudzi na u vha zhendedzi kha zwigwada zwa thandela kha u fhelisa mafhungo a mbekanyamushumo ha itiwa zwo t̄he zwine themendelo dzi bvaho kha muvhigo wa t̄hoḁisiso dzo t̄anganelanaho dza amba u ya kha Maitele a zwithu a mbekanyamushumo dza zwa Vhupileli (SDP). Phoḁisi iyi i dovha hafhu ya ḁekedza t̄halutshedzo ine ya vha khagala vhukuma nga ha mishumo ya zwigwada zwo fhambanaho ine ya kwama maitele a mafhungo.

Thikhedzo ya Kushumele

Musi thikhedzo ya kushumele i tshi khou ḁekedzwa kha zwishumiswa zwa SANDF zwi vhumbe tshipida tshi vhone tsha mishumo ya mafhungo a ARMSCOR. Nga nt̄hani ha zwenezwi, mafhungo a tshumelo ya Thikhedzo ya Tshibveledzwa (PSS) a sumbedza u vha hone ha vhuimo ha zwishumiswa zwine zwa vha zwo ḁekedzwa vhashumisi uri o bvelaphanda nga ndila yavhuḁi

nahone o thoma a sedzwa. Nyimele ya haya mafhungo i khou aluwa nga zwiṭuku ṅwaha muṅwe na muṅwe.

Thekhinoḽodzhi ntswa

U shumiswa ha thekhinoḽodzhi ntswa kha nyolo na mveledziso ya zwishumiswa ndi zwa ndeme uri hu fhungudzee tshelede i shumiswaho khathihi na u shumisea ha zwishumiswa zwiswa. Uri hu vhe na vhuṭanzi uri mveledziso ya zwishumiswa zwiswa na u shumisea nga vha SANDF zwo ḽisendeka kha u shumisa thekhinoḽodzhi ya tshimodeni nahone yo teaho, ARMSCOR na DOD vho wana na u langula mbekanyamushumo dza mveledziso ya thekhinoḽodzhi dzo vhalaho vhukati ha indasiṭiri yapo, ho livhiwa kha thikhedzo ine ya tea u vha hone kha sisiṭeme dza mbekanyamushumo dza mveledziso dzine dza kha ḽi ḽo vha hone dzo vhone. Vhalanguli vha mbekanyamushumo dza ARMSCOR, vha shumisa ndivho dzavho dza tshipentshala kha masia o fhambanaho a shumiswaho kha zwa thekhinoḽodzhi, nahone a khou bvelaphanda vhukuma kha sia ḽa thekhinoḽodzhi ine ya tea u aluwa uri hu koniwe u itiwa nzudzanyo dza mveledziso dza thandela. Thoḽisiso kha izwi na mveledziso dzo vhone dza thekhinoḽodzhi tsatsaladzo dzine dza khou shumisiwa zwino kha mveledziso ya sisiṭeme ntswa dza zwibveledzwa, tshifhingani tsho fhelaho zwo shuma zwihulwane kha u ṅekedza SANDF nga maimo avhuḽi kha sisiṭeme dzavho dza zwihali. U dzhenelela ha vhathomi vha thandela dza mveledziso ya thekhinoḽodzhi ntswa zwi kha ḽi vha tshipiḽa tsha ndeme vha mishumo ya vhalanguli vha mbekanyamushumo vha ARMSCOR.

Vhurangeli huswa

Tshanduko dzine dza vha hone vhuṭoni hune mishumo ya mafhungo ya fhedzwa hone, yo bveledza vhurangi ho vhalaho hune ha tea u ḽivhadzwa uri hu vhone uri maitele a mafhungo na ndivho zwi kha ḽi vha zwone nahone nga mvumelano na ṭhoḽea dza ṅḽa. Vhurangeli uhu hu katela mveledziso ya tshivhumbeo tsha mashumele na u vhekanywa ha mashumele, maitele a mveledziso kha vhuimo ha vhalanguli, u ita sisiṭeme ya ndangulo ya ndivho ya mafhungo na hune ndivho ya vha yo ḽisendeka hone, u ita sisiṭeme ya ndangulo ya mveledziso ya vhuḽudisi na vhukoni khathihi na u khwaṭhisa mutheo wa vhalanguli ha mbekanyamushumo dza mafhungo.

Sisiṭeme na vhukoni ha kushumele kha zwa vhuinzhiniara

ARMSCOR i khou lilela u kona u khwaṭhisa sisiṭeme dza kushumele kha vhukoni ha zwa vhuinzhiniara. Kha hei nyimele, zwipiḽa zwivhili zwiswa zwo vhumbiwa uri zwi vhe zwo tou sedza kha sisiṭeme na kushumele kha zwa vhuinzhiniara fhedzi. Zwipiḽa izwo zwivhili zwi langiwa nga sisiṭeme dza tshipentshala dza kushumele kha zwa vhuinzhiniara nahone i na mishumo yo vhalaho uri hu swikelelwe vhuḽi ha mbekanyamushumo yo bviswaho kha DOD.

Vhuimo ha nyandano ya Tshumelo (SLA)

Uri hu vha na vhuṭanzi uri mishumo ya mafhungo i khou itiwa hu tshi itelwa DOD i tea u bviswa nga ṅḽila yo teaho, u sa vha na tshidzumbe na vhuḽifhinduleli, SLA vhukati ha ARMSCOR na DOD ho fhiriselwa phanda uri hu kone u katela ṅwaha wo fhelaho. Vhuimo ha nyandano ya tshumelo huswa ha miṅwaha miraru nahone ho bveledzwa uri hu thome u shumisiwa nga ṅwaha wa muvhalelano wa 2005/2006.

Zwiimiswa zwa Thekhiniki

Mishumo ya khumbelo yo dzudzanywa yo sedza kha zwipiḽa zwo fhambanaho kha zwiimiswa-tiwa zwa thekhiniki. Zwipiḽa izwi zwi ṅekedza vhalanguli vhapo vha mbekanyamushumo dzi itaho zwa tshipentshala kha masia o tiwaho. U itela u khwinisa vhushaka na u shumisana na

DOD, zwipida zwa ARMSCOR zwo kuvhanganyiwa fhethu huthihi nga dziyuniti dzi sumbedzaho tshivhumbeo tsha khumbelo dza Mhasho na khethekanyo ya zwa kushumele (DAPD). U kuvhanganyiwa uhu hu nekeda mafhungo a mutholwi a u dzhena kha vhulanguli ha DAPD a bveledzaho u khwiniswa kha zwa vhudavhidzani ha DOD.

Sisiteme dza zwa madini

Lushaka lwa MEKO ® A - 200 lwa khovethe dza ndondolo

Nga tshifhinga tsha nwaha wa muvhalelano wo fhiraho, thandela dza ofisi dzine dza vha Hamburg dzo tangelanaho dza khovethe, dzine dza vha Germany dzo valiwa nga nthani ha uri mishumo ya khovethe ya vha yo fhela kha Dockyard ya German nahone ndivho yo pfukela kha u fhedzwa ha tangelanano ya u fhelisa zwa dzivesele kha Riphabuliki ya Afrika Tshipembe.

Khumbelo ya lushaka lwa MEKO ® A - 200 ya ndondolo dza khovethe u bva kha khontsothiamu ya khovethe dza Yuropa na Afrika Tshipembe zwo bvelaphanda nga tshifhinga tsha tsedzuluso. Khovethe dzothe nna dzo swika Simon's Town uri dzi tangane na vhorakontiraka vha Afrika Tshipembe, dza u thoma dzo fhedzwa (SA Amatola). Ndingo dza mbekanyamushumo dza lwanzheni dza SAS Amatola kha madi a Afrika Tshipembe dzi khou lavhelelwa u fhedzwa nga Thangule 2005 nahone tshikepe tsho dzudzanyelwa u nekeda kha vhuimangalavha ha SA nga Phando 2006. Khovethe nna dzi khou lavhelelwa u nekeda kha kotara ya vhuraru ya 2006.

Lushaka lwa 209 Mod 14 00 lwa sabumarini

Khumbelo tharu dza 209 dza dzisabumarini u bva kha khontsothiamu ya German dzo tangana na zwi songo lavhelelwaho nga tshifhinga tsha u tanganedzwa ha mbekanyamushumo dza ndingo dza u thoma dza sabumarini vhuima zwikepe. Izwi zwo ita uri mbekanyamushumo dzi ongolowe nga miwedzi miraru. Sabumarini ya u thoma yo nekeda nga Fulwi 2004 nahone i fanela u thoma u shuma Germany nga Khubvumedzi 2005, nga murahu ha musu yo fhedza ndingo dza lwanzheni dzo dzudzanyiwaho. Hu khou lavhelelwa uri sabumarini i thome lwendo lwayo u ya kha Riphabuliki ya Afrika Tshipembe nga Phando 2006, nga murahu ha u vhugudisi ha khuruu. Sabumarini i fanela u swika Simon's Town nga Luhuhu 2006. U bveledzwa ha dziwe sabumarini mbili dzo salaho hu khou ya phanda u ya nga he zwa dzudzanywa ngaho, nahone dzi tea u swika RSA nga Tshimedzi 2006 na Tshimedzi 2007 khathihi. Thikhedzo yo teaho na u shumisana yo wanala i tshi bva kha vhuimangalavha ha Germany u ya nga ha vhugudisi ha mirado ya khuruu ya Afrika Tshipembe ya sabumarini.

Sisiteme ya Airborne

Helikophutha ya u thasela ya Rooivlak

Mveledziso ya helikophutha dza u thasela dza Rooivlak yo fhela. Bufho la u fhedza lo nekeda kha vha squadron ngei AFB Bloemspruit nga Thafmuhwe 2004. U nekeda mishumo ine ya tea u itiwa na mbekanyamushumo zwi khou ya phand nga 2004. U lenga nga miwaha mivhili ho vha hone u bva kha nzudzanyo ye ya vha yo vhwewa ya datumu ya Fulwana ya 2005. Nungo dzothe dzo shumiswa dza u fhungudza tshilengo itsho, hone zwothe zwi so vha zwo fhela nga Fulwana 2007.

Helikophutha ya u patriola madini

Khumbelo ya helikophutha nna dza u patriola madini dza Super Lynx u bva kha vha Westland Helicopters ngei United States zwi kha di vha ngonani uri dzi do nekeda vhukati ha 2007. Helikophutha idzi dzi do shuma sa khovethe ntswa nahone dzo rengelwa u tikedza mishumo ya dzikhovethe. Sisiteme thukhu dza dzihelikophutha, dzo nekeda Afrika Tshipembe dzi khou shuma zwavhudi vhukuma. Westland Helicopters i khou nekeda Afrik Tshipembe

Sisiṭeme ṭhukhu kha vhaiwe vhashumelwa vha u khwinisa dzihe ḷ ikhophutha na he ḷ ikhophutha ntswa.

Bufho la vhugudisi la Lead-in Fighter (LIFT)

Vhuimo ha mveledziso na ndingo ha bufho la vhugudisi la Hawk Mk 120 lead-in fighter la Afrika Tshipembe line la khou ṭodea li tshi bva kha sisiṭeme dza British Aerospace ngei UK, lo fhela nga Thafamuhwe 2005. Mabufho ane a nga lingana 95 , na la u thoma la Afrika Tshipembe o fhufhiswa nga dziphailotho dza ndingo u bva kha sisiṭeme dza BAE. Mmbi ya muyani ya Afrika Tshipembe yo thoma u sedzulusa mabufho.

Thanganyelo ya fuselage dza 21 na u dzhenisa maphapha zwo ḍisiwa nga tshikepe Afrika Tshipembe magumoni a Thafamuhwe 2005, mabufho mana o ṭumanywaho Denel o fhedza mveledziso ya fekithirini na u ṭanganedzwa lwa ndingo ya u fhufha.

Bufho la u thoma li ḍo vha lo lugela u ṭanganedzwa nga Fulwana 2005 nahone li ḍo dzheniswa nzhini na avionics dzo teaho na u kona u swikelela ṭhodea dza Mmbi ya Muyani ya Afrika Tshipembe u itela vhugudisi ho dzudzanyelwaho u thoma nga Khubvumedzi 2005.

Bufho la maimo a n̄ha li ṭuku la nndwa (ALFA)

Mvelaphanda ya lushaka lwa JAS39 Gripen ya Afrika Tshipembe ya maimo a n̄ha ṭhukhu ya nndwa i tshe ngonani. Fureme dza bufho la u thoma dzo ṭumiwa nahone u dzheniswa hu tshi ya phanda hu tshe kati sa zwe zwa dzadzanyiswa zwone. Bufho ili la u thoma li ḍo swika Afrika Tshipembe nga Fulwi 2006 uri li thome mushumo wa mveledziso dza ndingo ya vhufhufhi na tshifhinga tsha tsezuluso kha ndingo dza vhufhufhi dza SAAF na senthara ya mveledziso. Nga n̄hani ha u kona u bvelaphanda na u fhedza ndingo dza vhufhufhi, bufho ili li ḍo nekedzwa kha SAAF, zwo dzudzanyelwaho kotara ya u thoma ya 2008. Nḍisedzo ya o salaho a malo I ḍo ya phanda u ya kha kotara ya vhuraru ya 2009, ya tevhelwa nga nḍisedzo ya mabufho a dzulaho muthi muthihi a 19 kha kotara ya 2012.

Heḷikhophutha ṭhukhu-tshumiswa (LUH)

Mvelaphanda yavhuḍi yo vha hone nga u kona u swikelela A109 LUH ye ya vha i tshi khou ṭodea u bva Agusta ngei Italy, lune zwa swika hune na vha European Civil Aviation Authority (EASA) vha bvisa tshi ṭifikheithi tsha A109 LUH.

Heḷikhophutha dza A109 LUH tharu dza Afrika Tshipembe dza u thoma, ho katelwa na u ṭumanyiwa ha heḷikhophutha ya u thoma nga vha Denel Aviation vhapo, dzo sumbedzwa kha t̄ano la ADD2004. Dzo dovha hafhu dza dzhenelela kha khonivenshini dza mbekanyamushumo dza Mmbi dza muyani dza Afrika Tshipembe na pailotho n̄na na vhorathekhiniki vha 20.

Sisiṭeme dza Landward

Lushaka luswa lwa Zwiendedzi zwa Infantry Combat (ICV)

Nga Luhuh 2004, khumbelo ya u nekedza (RFO) ya nḍisedzo ya Lushaka luswa lwa zwiendedzi zwa Infantry Combat uri zwi thivhe zwa kale yo bviswa nga khamphani dza 27 u mona na dzhangho. U nekedza huthihi ho ṭanganedzwa u bva kha khamphani ya zwi t̄havhane ya Afrika Tshipembe, ine ya vha Denel (Pty) Limited sa mushumi muhulwane. Tshiendedzi tsha lushaka luthihi tsho nekedzwa nga Thafamuhwe 2005 uri tshi sedzuluswe nga vha ARMSCOR na DOD. Ndingo dzo fhambanaho dza tsezuluso dzo itiwa hu tshi khou sedzwa maitele sa , vhuendi, maanda a mulilo, tsiredzo ya migodi na egonomiki zwi do itiwa nga kha tshifhinga tshine tsha nga lingana minwedzi miraru.

Sisiteme dzo disendekaho fhasi dza vhumpileli ha muyani (GBADS) ya maswole a SA Mbekanyamushumo dza GBADS dza u vhumbiwa ha vhumpileli ha muyani ha maswole a SA zwo vhumbiwa nga maitele a khumbelo. Sisiteme dza Denel Aerospace dzo tholiwa sa mushumi muhulwane kha vhuimo ha u thoma, ane a tea u nekedza ndisedzo ya khaidzo/ tsevhi yapo (LWS).

Nga 2004/2005 nomboro khulwane ya LWS na zwibveledzwa zwo nekedzwa kha vhuimo vhu tevhelaho ha sisiteme dza thanganelano ine ya tea u fhedzwa nga 2005/2006. Ndisedzo ya misaili thukhu yo no itiwa nahone i imela sisiteme thukhu dza vhuimo uhu.

Vhunzani

Khwaṭhisedzo ya vhumzani ha khumbelo

Vhashumi vha vhumzani vha khou isa phanda na u dzhenelela kha mafhungo a khumbelo, fhanu na kha mashango a seli uri vha vhone uri sisiteme ya zwibveledzwa na vhuimo ha vhumzani dzo swikelelwa nga tshifhinga tsha nyolo, mveledziso, zwibveledzwa na thikhedzo ya kushumele.

Seli ha malwanzhe: Khwaṭhisedzo ya vhumzani ha thandela i imelelwa nga u shumisa thikhedzo ya vhumzani ha tshumelo ine ya vha hone nga fhasi ha muvhuso une wa vha hone kha nyandano dza khwaṭhisedzo dza vhumzani kha shango lo hwalaho zwenezwo, u tikedza u monithara ho vhalaho, tzedzuluso, u oditha na u vhone mishumo i todeaho nga tshifhinga tsha maitele a khwaṭhiso ya vhumzani.

Fhanu: Vhusiki/ vhumagi, u dzheniswa ha sisiteme, mishumo y u tumulula na ndingo i itiwa nga vho newaho mishumo. U dzhenelela ha maitele a zwa u renga zwibveledzwa zwa mabufho nga kha u nekedzwa maanda lwa ikonomi ha vharema (BEE) vhashumi vho tiwa, nahone mvelelo ndi dzavhudi. Mvelaphanda, vhumgudisi na u alusa vhashumi vha BEE kha indasitiri ya vhumpileli ndi u kona u swikelela maimo a vhumzani a todeho sa tshipida tsha zwishumiswa zwa vhumzani ha tshipentshala.

Vhumzani ha ARMSCOR

U kolodwa ha ndivho kha masia manzhi ane a tea u khwiniswa o vhone kha mawanwa a muvhigo wa South African Excellence Foundation (SAEF), nahone ho tshewa lauri vhuimo vhumulwane ha u khwinisa foramu nga vhaimeleli vha mishumo ya ARMSCOR, ho katelwa mishumo ya Armcor na dockyard.

Ndivho dza foramu ndi dzi tevhelaho:

- ▶ u langula na u vhone uri thandela dza u khwinisa dzi ngonani dzo disendeka kha milayo ya kushumele i pfalaho nahone i khou tevhedza maitele a ARMSCOR.
- ▶ u alusa na u laula zwo vhone khou na u ita khwiniso na u davhidzwa nga ha vhuudi ha thandela dza u khwinisa.; na
- ▶ u vhone uri mbuelo khulwane dza thandela dza u khwinisa dzi khou divhea.

Vhunga foramu yo no itiwa, magaganywa a 25 nga ha khwiniswa o anganywa- nga ndani ha ala o vhone khou nga vha SAEF - nahone zwo ridzhisitiriwa zwa nekedzwa vhalanguli vha thandela.

Vhunga saveyi ya u fusha vhashumelwa vha nda ya 2002, masia a khwiniso o vhone nahone ha itiwa nyito dza u khakhulula. Saveyi yo dovha ya itiwa nga 2004 u fusha ha vha kha vhuimo ha 81,83% ho swikelelwaho hu tshi vhambedzwa na ha 64,75% ha 2002.

U dzhenelela ha indasiṭiri dza vhupileli

Muvhuso wo thoma mbekanyamushumo mbili Afrika Tshipembe, dzine dza vha mbekanyamushumo dza u dzhenelela ha Indasiṭiri dza vhupileli (DIP) na mbekanyamushumo dza u dzhenelela ha Indasiṭiri dza Lushaka (NIP). Mbekanyamushumo dza DIP dzi kwama zwoṭhe zwa u renga kha vhupileli na u renga nṅa hune ha nga fhira dzimilioni hone ha kunga mafhungo a DIP ane a nga lingana 50%. Mbekanyamushumo dza NIP dzi kwama thengo yoṭhe ya muvhuso na zwirengwa nṅa zwine za nga lingana kana u fhira USD 10 wa dzimilioni hone ya kunga mafhungo ane a nga lingana 30% ya zwo rengwaho nṅa. Kontiraka dza Vhupileli na zwirengwaho nṅa zwi fhiraho USD 10 wa dzimilioni zi kunga mafhungo ane a nga lingana 80% ya zwo rengwaho nṅa (50% DIP + 30% NIP).

ARMSCOR i na vhuḍifhinduleli ha vhulanguli na u monithara mbekanyamushumo dza DIP vhuimoni ha DOD. Muhasho wa zwa Makwevho na Indasiṭiri (dti) u langula mbekanyamushumo dza NIP.

Mafhungo a DIP o ṅekedzwa nga tshelede ya USD, kana nga tshelede ya shango ḽine tshumelo ya khou isiwa hone. U itela u vhiga, mafhungo o shandulelwa kha Rannda ya Afrika Tshipembe (ZAR) kha reiti yo teaho. Nyito dzoṭhe dzo sumbedzwa nga ZAR u itela u vhiga. Hone-ha ndi za ndeme u dzhiela nzhele mafhungo o ḍisendekaho kha tshelede ya mashango a nṅa khathihi na u tshintshwa hu si na ndeme ndivhanyoni na tshelede ya nṅa, mushumo munzhi u khou tea u itiwa RSA uri hu konwe u swikelelwa mafhungo aya.

Musi mbekanyamushumo dza u vekanya dza maitele a zwa Vhupileli a tshi sainiwa nga dzi 3 dza Nyendavhusiku nga 1999, mafhungo a NIP o vha a tshi lingana R85 000 wa dzimilioni ngeno mafhungo a DIP o vha a tshi lingana R15 000 wa dzimilioni. Mafhungo aya a fanela u bviswa kana u swikelelwa nga tshifhinga tsha miṅwaha ya sumbe, nga nṅani ha sisiṭeme dza BAE/ SAAB, dzine dzone dzo tendelwa tshifhinga tshi linganaho miṅwaha ya fumithihi.

Mafhungo a DIP kha u vhekanywa ha maitele a zwa vhupileli a isa phanḍa nga zwi linganaho 73% ya mafhungo a DIP oṭhe a langwaho nga ARMSCOR. Vuimo ha DIP ha u vhekanywa ha maitele a zwa vhupileli u bva nga dzi 31 dza Thafamuhwe 2005.

	Pfanelo	Nyito yo dzudzanyelwaho	Nyito ya vhukumama	Zwavhukuma vs zwo dzudzanyiwaho	Zwa vhukuma vs pfanelo	Zwo rengiswa ho (zwapona zwivhambadza)	Phirisedzo ya Thekhinolodhi	U vhulung a lwa mbuelo
Thandela	Rm	Rm	Rm	%	%	Rm	Rm	Rm
Dzikhovethe	2 941	1 632	1 595	97	54	1 241	348	6
Subumarini	1 121	703	609	86	54	576	34	0

Helikhophutha tshumiswathukhu	1 194	943	710	75	59	356	324	30
Hawk	4 252	2 358	2 221	94	52	1 922	292	7
Gripen	5 050	1 864	2 459	131	48	932	1 385	141
Helikhophutha dzalwanzheni	550	80	93	116	16	93	0	0
Thanganyelo	15 108	7 580	7 687	101	51	5 120	2383	184

U tshi tou thoma u sedza kha dzinwe dza thandela dzi nga vhonala dzi tshi nga dzi murahu kha tshifhinga tshe dza telwa tshone, hone zwothe zwo teaho zwo nekudzwa u sumbedza u salela uho murahu.

Vhadisedzi vha mashango a nnda vha mbekanyamushumo dza SDP vho dzhenisa kontiraka kha indasitiri ya zwa vhupileli ya SA nga ha thengiso yapo kana thengiselo kha mashango a nnda, nahone vho ita zwa makwevho na phirisedzo ya thekhinolodzhi zwi bveledzaho khiredithi dzo tangedzwaho dza DIP dzine dza nga lingana R7 700 wa dzimilioni u swika zwino, i kha vhuimo ha tshanduko hune ha lingana R6.25 kha USD, R6.4 kha EUR na R10 kha GBB. Zwithu zwine zwa tundiwa zwa kontiraka dzothe zwi vha zwi kha vha indasitiri ya zwa vhupileli ya SA nahone zwo swika hune zwa si katelwe musi hu tshi nwa khiredithi dza DIP, zwine zwa amba uri khiredithi dza DFIP dzi vha dzo imela ndeme ya nyengedzedzo-yapo fhedzi. Mvelelo kha tswikelelo dza zwine zwa nga lingana 51% ya thanganyelo ya mishumo ya DIP dzavho, dzine dza vha 101.42% dza zwo swikelelwaho zwo dzudzanywaho magumoni a iwaha wa vhuanu.

Nyimele ine ya vha hone kha mishumo ya DIP ya vhadisedzi vha mashango a nnda ndi ya uri vha fanela u wana khamphani dzine vhane vhadzo na vhalanguli vha tea u vha vathu vhane ro sedza divhazwakale vha vha vha khou shengela, dzine dza nga kona u vha tshipida tsha ndisedzo ya zwa vhupileli. Khamphani dzine dza nga lingana 25 dzo vhonala zwa zwino nahone dzi kha vhuimo ho fhambanaho ha u sedzuluswa uri hu koniwe u bveledzwa ho dea dzavho ndivhanyoni na thekhinolodzhi na vhukoni ha u dzhenelela mushumoni. Oda dzine dza nga lingana +- R20 wa dzi milioni dzo no dzheniswa kha dzinwe dza khamphani idzi dza BEE, lune khiredithi dza DIP dza vha dzo no nekudzwa

Zwiwe zwiga zwa ndeme zwa mishumo ya DIP yo itiwaho nga tshifhinga tsha tzedzuluso:
Dzikhovethe

- Ndagulo ya thandela, tshumelo dza vhuinzhiniara na u bveledza zwishumiswa zwa ndisedzo ya sisiteme ya zwa mudagasi wa khovethe dza Afrika Tshipembe na kha mimakete ya vuvhambadzi.
- Ndisedzo ya sisiteme dza zwiendedzi zwa othomethikhi zwa phirisedzo khathihi na zwithu zwa vhashumisi vha mashango a nnda.
- Ndisedzo ya sisiteme khulwane dza milayo yavhudi kha mimakete ya zwa vuvhambadzi.
- Ndisedzo, u dzhenisa na thikhedzo dzi elanaho na zwa kushumele kha suthu dzi

shumiswaho kha khovethe dza Afrika Tshipembe.

Dzisabumarini

- Nyolo na mveledziso/ u maga sisiṭeme khulwane dza u ita *periscope* dzone-dzone hu tshi khou shumaniwa na Zeo Zeiss, hu si kha dzisabumarini dza Afrika Tshipembe fhedzi, hone ho katelwa na vhaṅwe vhashumelwa vha mashango a nṅa.
- Oda dza zwa vhuvhambadzi dzi tshi khou shumisana na khamphani dza mashango a nṅa hu tshi khou itelwa nḍisedzo ya sisiṭeme dza u fhirisela zwithu.
- Mveledziso dza sofuthiwere dza vhashumelwa vho tiwaho vha suthu dzo itelwaho dzisabumarini dza Afrika Tshipembe.

Heḷikhophutha dza maḍanzhe

- Oda dzo dzheniswaho dza nḍisedzo-yapo ya IFF (Identification: Friend or Foe), sisiṭeme ya *electro-optic* khathihi na tshithu tsha u wana sia kha dziheḷikhophutha nṅa dza maḍanzhe dza Afrika Tshipembe.
- Nḍisedzo ya tshumelo dza vhuinzhiniara, nḍisedzo ya sisiṭeme ya mitsiko ya *infrared* na zwigwada zwa vhashumelwa vha mashango a nṅa.
- Vhuvhambadzeli nṅa ha sisiṭeme ya zwithu zwa eḷekithironiki zwa nṅa, sisiṭeme dza tsivhudzo ya u tshuwisedzwa na sisiṭeme dza vhuḍifhinduleli.

Heḷikhophutha tshumiswa- ṭhukhu

- Naho oda khulwane dzo dzheniswa kha indasiṭiri nga tshifhinga tsha nṅwaha wa muvhalelano, ho nṅewa khiredithi ṭhukhu vhukuma, nga nṅhani ha uri Agusta yo humbela nḍisedzo ya khiredithi luthihi nahone tsumbathengo yo badelwa.
- Zwiṅwe zwiga zwa oda idzi dzo dzheniswaho dzine nḍisedzo ya vha yo dzudzanyelwa nṅwaha wa muvhalelano wa 2005/2006, ndi zwiendedzi zwa nṅdwa zwa muvhuso wa Italy na zwishumiswa zwa eḷekithironiki zwa muvhuso wa UAE.

Hawk

- Thuso ya Sisiṭeme ya BAE yo ita uri khamphani ya Afrika Tshipembe i wine oda ya vhuvhambadzeli nṅa ha Bahram, nahone oda dza nyengedzedzo dzi bvaho kha vha Mmbi ya Muyani ya Vhuhosini ha (UK), India na Australia.
- Zwithu zwo andaho zwi elanaho na khamphani dza zwa vhupileli zwi vhukati na u nṅewa ṭhanziela dza maimo a zwa u vhufhufhi nga sisiṭeme dza BAE, zwine zwa ḍo ita uri shango ḷi wane zwithu zwavhuḍi matshelo. Nga nṅhani ha ṭhanziela dzenedzi, khamphani dze mathomoni dza vha dzi songo vhone sa dzine dza nga wana mbuelo nga fhasi ha mbekanyamushumo dza DIP dzo no wana oda khulwane dzine zwa zwino dza khou sedzuluswa uri dzi wane khiredithi dza DIP.
- Sisiṭeme dza BAE dzo wana zwiṅwe zwithu zwavhuḍi zwine dza nga vhea mafhungo a elanaho na Bisi dza muyani nga *Aerosud* nahone dzi kati na maitete a u phirisedzo ya thekhinoḷodzhi dzo teaho kha *Aerosud* uri vha kone u shumisa vhuvhambadzeli nṅa vhu elanaho na oda dza Bisi dza muyani.

Gripen

- Miṅwe mishumo yo vhalaho i elanaho na u fhiriswa ha zwithu zwa indasiṭiri ya zwa vhupileli yo itea nga tshifhinga tsha nṅwaha wa muvhalelano wonoyu, ine ya ḍo ita uri khamphani dzenedzi dzi vhe tshipiḍa tsha mutevhe wa nḍisedzo dza SAAB –kha maṅwe masia, muḍisedzi a eṭhe, nga maṅda kha Denel (Pty) Limited,
- Nga nṅhani ha maṅda a SAAB, iṅwe ine ya wana mbuelo kha mbekanyamushumo dza

DIP yo swika hune ya vha yone i nekedzaho tshumelo ya zwishumiswa zwa maimo a ntha zwa elekithironiki kha shango la Yuropa.

- Mishumo mihulwane yo nekedzwa indasitiri ya zwa vhupileli ya Afrika Tshipembe uri i nekedze tshumelo ya zwishumiswa zwa elekithironiki.

U tevhedza zwa ndondolo ya zwiṭhavhane

Ndivho ya u tevhedza ndondolo ya zwiṭhavhane ndi u vhona uri pholisi ya ARMSCOR i khou tevhedzwa uri mishumo yayo yothe na maitele zwi tea u itiwa lwa ngoho hu tshi khou tevhedzwa thodea dza ndondolo ya zwiṭhavhane. Iyi ndi thodea ya uri ARMSCOR i kone u divhea lifhasini sa mushumisani muvhambadzeli nnda a re na vhuḍifhinduleli nahone a fulufhedzeaho, ane a nga kona u fusha thodea dza SANDF na vhaṅwe vhashumelwa malugana na zwishumiswa zwa vhupileli. ARMSCOR i dovha hafhu ya vha na vhuḍifhinduleli ha u ita uri ndeme ya u tevhedza zwa ndondolo ya zwiṭhavhane i divhee, khathihi na u shumisana na u tikedza vhashumisani nayo khathihi na vhashumelwa kha fhungo ili.

Sa mvelelo dza u bevelela havhuḍi ha u tevhedza ndondolo ya zwiṭhavhane zwo vha hone miṅwahani yo vhalaho yo fhiraho, muvhuso wa United States nga Fulwana 2004 wo divhadza uri vhushaka ha zwa vhupileli vhukati ha mashango mavhili ndi havhuḍi. Izwi zwi ḍisa magumo a tshifhinga (u bva nga 1994) musi ARMSCOR, Denel and Fuchs Electronics zwi sa khou kona u ita mushumo wavhuḍi na zwiimiswa zwa USA nga nthani ha u sa tevhedza milayo ya ndondolo ya vhuvhambadzeli nnda ha USA musi mafhungo a zwiṭhavhane zwa UN a sa khou dzhielwa nzhele ndivhanyoni na zwauri Afrika Tshipembe i kha ndango.

Dockyard ya vhuimangalavha ya Simon's Town

Maitele a tshanduko dza Dockyard ya vhuimangalavha ya Simon's Town (NDS) o thoma u vha na nungo kana u dzhielwa ntha nga 2004/2005. Tshithu tshithihi tshihulwane tsho swikelelwaho tshifhingani tsha tsedzuluso ho vha u sainiwa ha nyanḍano ya phirisedzo/ ya u nekedzwa ha Dockyard, yo livhaho kha nzudzanyo dza vhushumisani na nyanḍano ya ndisedzo ya tshumelo. Izwi zwo itiwa ho katelwa na u fhedziswa ha pulane ya u nekedzwa ha zwishumiswa, ho sedzwa u nekedzwa ha vhashumi, ndila dza mashumele na mbuelo dza tshumelo. Mishumo yo vhalaho yo fhedzwa yo tou lindela u thomiwa musi Dockyard yo no nekedzwa tshothe kha ARMSCOR nahone zwi katela vhuimo ha nyanḍano ya vhuimo ha tshumelo na vha ngalavha dza SA, sisiteme ya nzudzanyo dza vhulanguli ha mafhungo, nzudzanyo ya zwibveledzwa zwihulwane na nzudzanyo dza zwiimiswa. Tshithu tshihulwane tshine tsha kha ḍi tea u itea ndi maanda a minisita kha u nekedzwa ha Dockyard ya vhuimangalavha ya Simon's Town u bva kha Muhasho wa zwa Vhupileli u ya kha ARMSCOR.

Mushumo wa Armscor na vhuṅe hayo hothe ho hwaliwa nga ARMSCOR nahone i langula zwithu zwothe zwa ARMSCOR nahone vhashumelwa vhayo ndi DOD.

Uri zwithu izwo zwi vhulungee, zwi katelaho zwiimiswa zwihulwane na zwishumiswa khathihi na vhukoni vhuhulwane ha lifhasi na DOD na shango, Mushumo wa Armscor u dovha hafhu wa nekedza tshumelo vhashumelwa vha zwa makwevho khathihi na zwiimiswa zwa vhupileli seli ha mashango.

Ndivho khulwane ya mushumo wa Armscor ndi u nekedza thikhedzo ya tshumelo ya maimo a ntha kha DOD. Mushumo muhulwane wa tshumelo idzi u katela thodisiso dza vhupileli na mveledziso, ndingo na tsedzuluso, u bviswa ha matheriala a zwa vhupileli na thikhedzo dza tshumelo ya mashumele.

Nwaha une wa vha nga fhasi ha tzedzuluso u sumbedza u lozwea lune ha nga lingana R17.5 wa dzimilioni. Vhuimo uhu vhu sumbedzwa nga thengiso dzo itiwaho nga tshifhinga tshino khathihi na thikhedzo ya masheleni ine ya vha tshukhu kha zwiinwe zwa zwishumiswa.

Zwibveledzwa na tshumelo zwo vhekanywa nga zwigwada zwiraru, zwine zwa vha:

- Saintsi dza zwa Vhupileli na Thondo ya zwa Thekhinolodzhi (DSTI)
- Ndingo na Tzedzuluso (T&E)
- Thikhedzo ya zwa Vhupileli

Saintsi dza zwa Vhupileli na Zwigwada zwa Thondo ya zwa Thekhinolodzhi (DSTI)
Saintsi dza zwa Vhupileli na Thondo dza zwa Thekhinolodzhi (DSTI) dzo livha kha tshodisiso ya zwa vhupileli. Khethekanyo dzapo dzo vhalaho dzi nekeda thikhedzo dza phurofesheni dza techno-military kha masia a rathi a ndivho.

DSTI yo vha i kati na u shuma, nga tshanganedzo na tshuthuwedzo ya DOD yayo khathihi na vhashumelwa, vhuḁi ha makwevho a vhupileli hayo ha zwa thekhinolodzhi.

Thandela dza zwa makwevho tharu dzi kha ḁi kona u bveledza mvelelo dzavhuḁi nahone dzi kha ḁi bveledzwa uri dzi bveledze mvelelo dzavhuḁi.

Mishumo ya nwaha wo sumbedzwaho zwavhuḁi nga u sumbedza zwiga zwi bvaho kha khethekanyo dzo fhambanaho. Izwi zwo sumbedzwa afho fhasi, kha khethekanyo inwe na inwe kha dza rathi vhukati ha DSTI.

Mvelelo ya tsimbi dzo khwaḁhaho dza tsireledzo.

Mishumo ya mveledziso ya ḁuvha ḁinwe na ḁinwe ya tsimbi dzo khwaḁhaho dza tsireledzo i khou ya phanda u bva kha tshodea tshukhu dza tsireledzo u ya kha mathanngwe mahulwane a tsireledzo.

Ri tshi engedza kha izwi, Mveledziso ya tsimbi dzo khwaḁhaho dza tsireledzo yo vha i khou thusa zwiḁulwane kha thikhedzo ya u maga zwiendedzi zwapo kha mishumo yayo vha vuvhambadzeli nḁa. Izwi zwo kwama vhukoni vuhulwane vhukuma kha thendere dza zwiendedzi zwa mashango a nḁa zwiraru zwe zwa odiwa sa vuvhambadzeli nḁa. Izwi zwo dovha hafhu zwa vhangwa tshodea ya tsimbi dza tsireledzo ndivhanyoni zwi tiwaho zwine zwa tḁa tshodisiso khulwane vhukuma na mveledziso RSA.

U vutshelana ha Middle East na nḁwa ya Iraq zwo ita uri hu vhe na tshodea khulwane kha vhadisedzi vhashu vha tsimbi dzo khwaḁhaho dza tsireledzo. Zwibveledzwa zwa dziinwe ndisedzo dza tsimbi dzo khwaḁhaho dza tsireledzo zwo vho vhofha uri zwi itiwe uri vhabveledzi vha zwiendedzi vha kone u nekeda vhashumelwa vavho.

Mveledziso ya mathanngwe a zwa tsireledzo yo ita uri hu vhe na nyengedzedzo ya u ita mathanngwe a tsireledzo nḁwani ndivhanyoni na u tshiwisedzwa hune ha vha hu tshi khou lwiwa hone..

Laborathori dza Protechnik

Protechnik ndi laborathori ya khemikhala dzine dza ita tshodisiso ya zwa vhupileli ha khemikhala na mishumo ya thandela dza mveledziso na ndingo khathihi na mishumo ya tzedzuluso hu tshi khou itelwa Muhasho wa zwa Vhupileli khathihi na ndivho yayo yo fhatiwaho Centurion. Laborathori I dovha hafhu ya ita tzedzuluso na tsenguluso ya dzifilitha na dzikhaboni dzi

shumaho kha vhashumelwa vhane vha si vhe vha Muhasho wa zwa Vhupileli, ho katelwa na vhashumelwa vha mashango a seli ha malwanzhe.

Protechnik yo wana ISO 17025 sa akhiredithesheni, na u linga lwa tzedzuluso ya khaboni, matheriala na dzifilitha zwo akhiredithiwa kha uhu vhuimo. Vhunga Protechnik yo d̄inwalisa a tshiimiswa tshithihi tshit̄uku tsha Afrika Tshipembe, mishumo ya ndingo i nga itiwa na mazhendedzi a vhukuma a zwa dzikhemikhala dza nndwa.

Khonivensheni ya Zwiṭhavhane zwa Dzikhemikhala (CWC) yo ṭanganedza sambula na tsenguluso sa tshishumiswa tsha u wana vhuṭanzi. Musi nyito dzi itiwaho nnd̄a ha saithi dzi tshi tea u itiwa khonivenshini yone iri “ sambula dzi d̄o senguluswa nga laborathori dzi linganaho mbili dzo nangiwoho”. Dzangano ḷa u sa Tendela Zwiṭhavhane zwa Dzikhemikhala (OPCW) ḷi ita ndingo dza tshiofisi dza OPCW luvhili nga n̄waha hu tshi khou tevhedzwa maga a lemeleaho vhukuma uri hu vhe na u langea khathihi na vhuṭumani na vha ḷifhasi vha “ laborathori dzo nangiwoho”. Ndingo idzo dzi kwama u ṭanganedzwa ha sambula dzine dza nga vha dzi na dzikhemikhala dzo teaho kha khonivenshini, lune laborathori yo dzhenelelaho ya tea u sengulusa na u vhiga tshifhinga tsha maḍuvha a 15 tshi saathu u fhela, u ya nga ha ṭhoḍea dzi kond̄aho vhukuma. Mivhigo iyi i a sedzuluswa ya pfufhiwa nga OPCW vha tshi khou thuswa nga vha laborathori dza ḷifhasi vhane vha vha vha tshi khou shuma vhuṭoni ha khemikhala dza zwa vhuṭileli.

Nga 2004 Protechnik yo humbelwa nga OPCW u sedzulusa mvelelo dza ndingo ya vhuṭumi na vhuṭanu. Protechnik yo pfufhiwa nga maraga ya A kha tzedzuluso ya muvhigo yayo. Mvelelo idzi dza Protechnik dza u phasa ndingo tharu kha min̄waha miraru na u kona u swikelela ṭhoḍea dza laborathori dzo nangiwoho dza OPCW vhurifhi ho ṭanganedzwa nga Khubvumedzi 2004 vhu tshi bva kha mulanguli muhulwane wa OPCW a tshi khou khwaṭhisa maimo. Ndi laborathori dza 17 fhedzi dzhangoni nga vhuṭhara dzo konaho u swikelela maimo ayo ngeno Protechnik i laborathori ya u thoma Afrika khathihi na kha vhuṭo ha tshipembe u kona u swikelela vhuimo uho.

Vhukoni ha Laborathori ya Protechnik hu khou thoma u vhone/ d̄ivhea nga vhabvedzi vha dzikhemikhala dza vhuṭileli mashangoni a seli nahone Protechnik yo n̄ewa mushumo wa u ita ngudo nga ha zwine zwa itea kha nyito dza vhatu vho ambaraho zwiambaro zwa tsireledzo khathihi na u thoma u ita ndingo kha mazhendedzi a dzikhemikhala kha vhuṭo vhune ha fhisa vhukuma nahone ho omaho kha vhashumelwa vha Yuropa.. Vho- Dokotela PC Coleman, ṭhoho ya Protechnik, vho tholiwa kha bodo ya vhaletshedzi ya zwa saintsii ya OPCW.

Sisiṭeme ya Tsireledzoya dza Hazmat

Hazmat i bvedza ṭhoḍea dza tsireledzo dza makete ya zwa u fema zwi katelaho masiki i thivhaho tshifhat̄uwo tshoṭhe na hafu ya masiki ya u fema, zwifaro zwa tsimbi na dzi khathiredzhi dza zwa vhuswole na zwishumiswa zwa indasiṭiri. Khabono i phad̄alalaho, tshipiḍa tshihulwane tsha zwifaro zwa dzikhathiredzhi, zwi itiwaha nga vha Hazmat fhano, mubvedzi muthihi wa u phad̄aladza khaboni ndi Afrika Tshipembe. Vhukoni uhu ndi ha ndeme kha SANDF. I na vhukoni ha u bvedza miṭuḍo mihulwane ya sisiṭeme-guṭe dza tsireledzo dzine dza dzheniswa kha zwiendedzi na zwikepe zwiswa zwa ano maḍuvha.

Ergotech

Ergotech ndi khontsalithentsi ya ngudo dza nyimele ine vhatu vha shuma vhe khayoy vha tshi khou shuma na mitshini ine ya n̄ekedza vhuimo na ndeme ya tshumelo dza igonomiki kha

SANDF. Tshumelo idzi ndi dzine dza thoma u nekeda thodisiso dza igonomiki dza zwa vhuswole kha masia a anthropometry, zwa vhukhanikhe na kuitele kwa mishumo ya vhuthu, zwo tiwaho na nyolo dza sisiteme dza mitshini ya vathu na tsedzuluso ya zwi tshinyadzaho mupo, sisiteme dza mitshini ya vathu na zwa mutakalo zwa tshipentshala khathihi na mafhungo a zwa tsireledzo.

Ergotech yo vha yo di hwala vhudifhinduleli ha mveledzo na ndondolo ya databeisi ya vuvha ha vathu vhane vha vha kha u tangana/ thangelano khulwane vhukuma ya igonomiki nga ha sisiteme dza maswole. Databeisi iyi i katela mielo ya mivhili, maanda a shumiswaho nga muvhili, vhukoni ha nyonyoloso, mishumo i vhonehalo na nyito zwine zwa itiwa nga maswole. Musi data iyi i tshi shumisiwa kha sisiteme dza maswole i khwahisa na u khwinisa tsireledzo khathihi na maitete kana kushumele ku vhonehalo. Muloro ndi wa uri databeisi idzi dzi nga shumisiwa kha mafhungo a zwa vathu na u ita dzifomula dza kushumele kwa maswole sa sofuthiwee khumbulelwa dza zwiedziswa.

Tsedzuluso na zwithu zwi rotholaho zwa thodea dzi fareaho dza miwe mishumo ho katelwa dzi phurofaili dza phanda zwo di ya phanda tshifhingani tsho fhiraho. Ergotech i khou shuma na vha zwa vhuswole kha u shumana na mafhungo aya a dziphurofaili dza phanda nga ndila ya zwa saintsi nahone lwa tshenzhemo.

Thodisiso ya ndeme yo itiwa kha u omelwa ha maswole kana u tshelwa nga ma di muvhilini uri hu vhonele vhuimo ha kunwele kwavho kwa ma di. Ngudo yi yo shumisa-vho maitete a tshizwino zwino a dzithekhnikiki dza lifhasi u vhone vhuimo ha u omelwa. Mushumo uyu u tea u isiwa phanda uri u kone u sumbedza mvelelo khathihi na nyimele dza kushumele.

Ergotech yo kona u nekeda tsedzuluso na maanganywa-tiwa vhukati ha zwihwaliwa, tsireledzo khulwane, dzihelimethe, saizi dza zwiambaro, zwiendedzi zwa ndwani, khathihi na zwishumiswa zwa u di tsireledza iwe mu ne u itela uri hu shumaniwe na igonomiki ya sisiteme idzi u ya nga ha thodea tiwa dza SANDF.

Flamengro

Tshigwada tsha zwa zwiludi na vhuinzhiniara ha vhukheniki (Flamengro) tshi nekeda tshumelo dza tshipentshala dza vhuinzhiniara sa u bveledza zwiga, u elela ha zwiludi khathihi na tsenguluso ya zwivhumbeo. Zwine Flamengro ya ita ndi zwihulwane vhukuma kha Afrika Tshipembe nahone zwi nga kona u vhambedzwa na vhukoni ha tsenguluso i rangaho phanda vhukati ha dzhango nga vuphara.

Vhudainamiki ya mielelo lwa Tshikhomphuyutha (CFD)

Tshifhingani tsha iwaha wo fhiraho Flamengro yo thoma zwithu zwo vhalaho siani ka vhukheniki ha zwa khomphuyutha. Izwi zwi katela vhuthomi vhu elanaho na mbekanyamushumo dza vhugudisi dza yunivesithi, kha sia la ngudo la digirii dza ntha kha sia la CFD, ha kwamaniwa na vha vhuho ha lwanzheni hu saathu u kwamiwaho.

Mishumo mihulwane ya nga ngomu

Zwithu zwivhili zwa nyolo dza tshivhumbeo-vhili zwi sumbedza mvelelo wa tshiedziswa tsho khwiniswaho vhukati ha iwaha wo fhiraho. Maitete a mbalo a shumisiwa kha uri tshivhumbeo tsha gese tshi vhonele nahone tsho khwiniswa nga u funga u bva kha giridi ye ya vha i sa khou shuma zwavhudi u ya kha giridi i shumaho zwavhudi. Zwithu zwa mbalo kha zwithu zwa mufhiso wa algorithm, zwine zwa nga bveledza mvelelo dzi si dzone dzi humbulelwohwo ndi

dziiginishini dzi sa kaliwi nga tshifhinga, dzine dza nga bviswa nga u dzheniswa ha thandululo ya maitele a alidzhebura nga maitele a phambano ine ya vha yone.

Thodiso ya iginishini

Tshishumiswa tshiswa tsha ndingo ya u ita mishumo ya iginishini khathihi na thodiso ya mutevhe wa mufhiso yo itiwa nahone ya bveledzwa nga tshumisano na vha Denel. Tshishumiswa itshi tshi do engedzwa vhukati ha minwaha i daho ine ya si vhe mingana. U khwiniswa ha mbalo nahone hu itiwa uri hu vhonele vhunzani ha mutevhe wa iginishini na u ita iginishini khathihi na zwiedziswa zwa mufhiso. Izwi zwi shumisiwa u khwinisa kupfesesele kwa zwishumiswa vhukati ha zwithu, na u khwinisa thanganyelo ya maitele othe a mufhiso.

U thomiwa ha dzidainamiki

Tshivhumbeo tshiswa tsha maitele a thiriga tsho senguluswa uri hu vhonele maanda ane a thodea a u tatamuwa u bva kha tshiko tsha phisitoni ya tshipirringi tsha thiriga. Zwithu zwa mekhenikhala zwi humbulelwaho u itela inwe yuniti ya tshipirringi i khou sedzuluswa. Hu tshi engedziwa, vphupfiwa ha phirimia ya M82 musi i tshi khou bvisiwa kha matherila a hone zwo sumbedzwa sa tshipida tshine tsha tea u senguluswa.

Thondo ya Thekhinolodzhi ya zwa madini / lwanzheni (IMT)

IMT ndi thikhedzo ya tshumelo ya saintsi ya zwikepe zwa madini vha Afrika Tshipembe. I shumela vha zwikepe zwa madini u bva kha masia a sumbe a vhukoni ha zwa techno-military. Aneo ndi - thikhedzo ya tsheo, nndwa dza migodini, vhuvha ha fhethu hu lwelwaho nndwa, nndwa dza madini, nndwa dza shangoni, vhuvha ha zwo tiwaho nthu ha maadi na vhuvha ha zwo tiwaho nga fhasi ha shango. Bodo ya vha tsivhudzi/ vhaletshedzi vha IMT/SA vha zwikepe zwa madini yo thomiwa nga kha mulayotewa wo sainiwaho nga vhothe vha kwameaho nga Nyendavhusiku nga 2004. Izwi zwo vula mabuli a uri hu vhe na nyambedzano nga ha nyandano ya vhuimo ha tshumelo vhukati ha IMT na vha zwikepe zwa madini vha SA.

Vhuna ha khovethe dza MEKO zwa zwino dzo no iswa. U shuma ho fhelelaho nga IMT kha maadi apo hu khou ya phanda hu na u dzhenelela ha Defencetek (CSIR) kha rada ya mielo yo tumukanyaho. IMT nahone i khou dzhenelela zwi hulwane kha thikhedzo ya zwiendi zwa lwanzheni zwine zwa vha kha ndingo ya u thanganedzwa. Thikhedzo iyi i kwama rada, infrared na mielo ya akhositiki khathihi na tzedzuluso, ho katelwa na mveledziso ya maitele na maivalo. Hu tshi engedziwa, mielo ya akhositiki yo dzhiwa kha sabumarini ya u thoma ndivhanyoni na vha vhulanguli ha Geman.

Naho hu tshi kha di thodea thodiso dza mashumele, ndingo na tzedzuluso, na mishumo ya u sedzulusa nga ha thekhinolodzhi hu tshi khou itelwa zwikepe zwa madini hafhu zwi vhumba mishumo yo vhalaho ya phurofesheni ya IMT's, na vhanwe vhashumisi vha DOD na vhone vha tea u wana tshumelo. Vhapo vha matali vho vhuvelwa u bva kha sisiteme dza saveilentsi dza khunzikhunzini dza IMT nahone mushumo wo itelwaho tshipikitere tshihulwane nga ndila yavhudi u nga thoma u shumisiwa kanzhi kha vha SANDF.

Miwaha miraru ya u thoma ya mbekanyamushumo dza khadethe dza IMT dzo fhedzwa nga khandideithi dzothe dza rathi dzo kona u swikelela thodea. Vhararu khavho vho nekedzwa mishumo ya shothe nga vha IMT ngeno khandideithi mbili dzo fhedza khathihi na pfunzo dzavho dza digirii dza ntha.

Mafhungo a IMT a u tōda u didzhenisa kha u shuma na Afrika o thoma u nekedzwa ngei Pretoria kha vhukoni ha IMT kha zwa vhubileli hu kwamaho Rwanda, Democratic of the Congo, Angola, Kenya, Malawi, Gabon, Republic of Congo, Uganda, Equatorial Guine na Nigeria.

Thondo ya zwa Vhubileli

Thondo ya zwa Vhubileli ndi dzangano la phurofesheni lo livhaho kha u tikedza DOD kha maitele a uri u kone u swikelela tsireledzo yo teaho nahone yavhudi. I langa senthara dzo vhalaho dza zwithu zwavhudi dzi tōdeaho uri dzi senguluse thaidzo uri i kone u shuma sa mutsivhudzi/mueletshedzi kha tsheo lwa tshifhinga tshitu, tsha vhukati na tshilapfu. Tshumelo idzi dzi itiwa kha vhutshilo hothe ha tsireledzo, nahone i dzudzanya senthara dza thikhedzo tharu, dzine dza vha; *Decision Support Centre (DSC)*, *Acquisition Support Centre (ASC)*, na *Operations Support Centre (OSC)*.

Zwishumiswa zwa senthara ya thikhedzo ya Tsheo khathihi na phindulelo ya maitele a tshiswole u ya nga tōdeha (vhuimo ha sisieme ha 7 na 8 vhu a shuma). Senthara ya thikhedzo ya zwa mishumo yone i langa vhuimo ha thalutshedzo ya tōdeha (vhuimo ha sisieme ha 6 vhu a shuma). Maitele a vhuinzhiniara ha zwo tiwaho na tzedzuluso zwi tikedzwa nga vha SAC. Nga tshifhinga tsha mushumo wa mveledziso ya dzisisieme, Senthara ya Thikhedzo ya kushumele i tikedza mushumo wa vhuinzhiniara kha vhuimo ha vhulanguli.

Zwiga zwa riwaha wa muvhalelano wa 2004/2005 zwi katela:

Vhukoni ha Ndangulo

Ndivho ya vhukoni ha ndangulo ya thandela ndi u bveledza na u sedzulusa vhukoni ha ndangulo ho bulwaho/ tiwaho na maitele a u sengulusa, ane vhukoni ha nga kona u vhone vhuha nga kona u shumisiwa sa zhendedzi na u langula vhukoni kha SANDF.

Vhulanguli ha vhukoni ho no vha ha ndeme vhukuma miwahani yeneyi, nga maanda nga n'hani ha mutsiko une wa khou engedzea kha badzethe ya zwa vhubileli, u sa vha na tshidzombe khathihi na mafhungo a vatholiwa vha re hone na vane vha kha di do tholiwa. Vhulanguli ha vhukoni zwi kwama tōdisiso dza u tōda u vhone tōdeha dza vhukoni, khathihi na mutheo wa u kala na i ita zwo teaho, zwine zwa nga endedza na u sumbedza vhukoni lwa tshifhinga tshitu, tsha vhukati na tshilapfu.

Vhulanguli ha vhukoni ho tangedzwa uno riwaha sa mutheo wa nzudzanyo ya vhumatshelo nga vha DOD. U tangedzwa uhu hu katela u tangedzwa ha mafhungo a kwamaho tsenguluso ya vhukoni, phothofolio dza vhukoni uri hu tanganyiswe vhukoni ha vhulanguli u mona na tshumelo khathihi na khethekanyo, ho katelwa na mishumo yo dzudzanyiwaho. Vhukoni ha ndangulo ho tangedzwa sa tshiga tsha u tōda u khwinisa maitele ane a vha hone nga u nekedza zwivhumbeo zwo vhalaho, mudzio nahone zwi pfallaho kha zwipiḁa zwine zwa vha hone. Iya phanda ya vhone uri maitele a u tanganyisa vhulanguli ha vhukoni u mona na tshumelo na khethekanyo.

Senthara ya vhukoni yo thomiwa kha Thondo ya zwa Vhubileli uri i tshimbidze tsenguluso ya vhukoni na u kona u wana maitele o itiwaho riwaha uno. Tshigwada tsho tangelanaho vhukati ha Vhashumi vho tanganaho na Thondo ya zwa Vhubileli yo thomiwa nahone ya linga maitele aya hu na u dzhenelela ha tshumelo dza zwa vhubileli na khethekanyo. Vhukoni ha maitele a u wana na one zwo lingiwa u itela ' uri hu vhe na mulalo' na maimo a ' tsireledzo nga u angaredza'

U dzhenelela ha Afrika kha mishumo

Thandela yo newa uri i itiwe nga vha Khethekanyo yo Tanganelanaho ya u shuma nahone yo livha kha u bveledza vhuimo ha maimo a n̄ha ha vhupo ha vhumatshelo avhuḏi Afrika khathihi na maḥwe maitele a vhuswole. Ndivho ya thandela ndi u nekedza ndaela na ndivho nthihi ya u takuwa kha vhashumi na vhaofisiri vha thandela, nga maanda vhalo vhane vha kwamea nga mafhungo a nzudzanyo dza kushumele na u vhea t̄hōḏea dza vhukoni ha u shuma matshelo. Ngauralo zwi tikedza tsenguluso ya maitele a vhupo khathihi na tsenguluso nga vhuḏalo yo itiwaho huḥwe nga vha DOD. Mushumo wo nekedzwa zwavhuḏi kha foramu dzo fhambanaho vhukati ha DOD nahone yo sumbedza ndeme khulwane vhukuma kha u tsivhudza vhatu nga ha ndila nnzhi dza nyimele ya kushumele zwine vha nga tangana nazwo u mona na dzhangho.

Vhupileli ha muyani ho tanganelanaho

Thandela ya zwa thekhinoḽodzhi yo nekedzwa ho livhiwa kha uri hu wanale sisiṽeme dza t̄hōḏea dza interoperability khathihi na thekhinoḽodzhi dzi kwameaho vhukati ha vhaṽoli vha vhupileli ha muyani vho tanganelanaho vhane vha vha hone zwino (JAD), sisiṽeme dza mafhungo khathihi na sisiṽeme dza zwiṽhavhane dza u langula na u nea ndaela nga vha JAD. Sisiṽeme iyi ya zwiṽhavhane I katela vhupileli ha zwa muyani. Mafhungo a u kona u swikelela a nga vha hone nga u ya phanda na maitele a u langa sisiṽeme dza zwiṽhavhane khathihi na u langula ho teaho lune nga murahu ha vha na u langa ho fhelelaho. Vhukati ha ḥwaha thandela yo bveledzwaho i na zwipiḏa zwinzhi zwine zwa tea u sumbedzwa kha t̄hanganelano ya mafhungo o fhambanaho o vhwaho na u t̄aniwa a sumbedzwa kha ḽiḥwalwa ḽa t̄hanganelano ḽa tshifanyiso tsha vhupo ha zwikepe zwa maḏini na tshifanyiso tsha SAAF tsha sisiṽeme dza u t̄ana.

Tshigwada tsha Ndingo na Tsedzuluso

Nyangaredzo

Tshigwada tsha Ndingo na Tsedzuluso tsho thomiwa uri tshi kone u nekedza na u tanganya tshumelo dza ndingo na tzedzuluso. Vhukati ha ḥwaha wo fhelaho nungo dza u maketa dza tshigwada dzo thoma u sumbedza zwivhuya zwa ndingo na khumbelo dza mafhungo u bva kha vhashumelwa vhaswa vha mashangoni a seli. Tshigwada tsho sumbedza vhukoni hatsho ha u nekedza ndingo ya zwithu isa gumi kha dziḥwe dza dzithandela.

Alkantpan

Alkantpan ndi ndingo khulwane i itelwaho zwithu zwo vhalaho i shumiswaho nga Afrika Tshipembe na vhashumelwa vha ḽifhasi. Fhethu afho hu tsini na Prieska Devhula Vhukovhela ha Kapa kha vhupo ha Afrika Tshipembe. Alkantpan yo itelwa u linga tshaka dzoṽhe dza zwiṽhavhane u bva kha 5.5 mm u ya kha 155m na zwihulwane, kha zwo vhalaho zwine zwa vha zwipiḏa zwa mabufho na sisiṽeme dza zwikepe zwa maḏini.

Nwaha uno wa tzedzuluso wo vha u kondelaho Alkantpan nga ḥhani ha mvelelo dza u shaea ha masheleni nga ḥhani ha u fhungudzea ha bisimusi dza ḽifhasi, nga maanda mvelelo dzo fhungudzeswaho kha u rengela vhupileli ngei Singapore. Naho zwo ralo, maitele a u tanganyisa kha nyimele khulwane ya zwithuthubi na ndingo ya zwiṽhavhane zwo sedzwa vhukuma musi zwi tshi fhungudzwa kha ndingo dza mveledziso. Thanziela ya zwenezwo ya ISO 9001 yo wanala nahone Alkantpan i khou bvelela nga u wana mishumo i bvaho Germany, hu tshi sumbedza uri mishumo minzhi i kha ḏi ḏo vha hone. Singapore u swika zwino ḽi kha ḏi vha mushumelwa muhulwane nahone a fulufhedzeaho.

Naho ri songo sedza u aluwa ha vhashumelwa, ḥwaha une wa khou ḏa u ḏo vha u lemela nga ḥhani ha thengo dzine dza kha ḏi vha fhasi kha thandela dza mveledziso dza zwa vhufarekani

ha zwa makwevho a Alkantpan. Hone-ha ndivho i tea u vha kha u maketa, nga maanda u maketela lifhasi na vhulanguli ha u shumisa masheleni zwavhuḏi.

Gerotek

Gerotek ndi ISO 17025 yo akhiredithiwaho ya lifhasi kha ndingo dza laborathori i tikedzaho zwithu na ndingo dza zwiendedzi, u aluswa ha zwiendedzi na vhugudisi ha maimo a nṱha ha maḏiraiva kha yuniti dza ndingo ya Gerotek, Vhugudisi ha Gerotek, Mishumo ya Gerotek khathihi na zwishumiswa zwa dzikhoniferentsi.

Zwishumiswa zwa ndingo dza Gerotek ndi zwa madzangano o fhambanaho kha sia la u tandulula thaidzo nga u shuma mushumo wo ḏiimisaho, vhugudisi na tshumelo dza ndingo na tsezuluso kha indasiṱiri. Nga u shumisa thekhinolodzhi i mangadzaho, zwikili/ vhukoni, zwithu na zwishumiswa, khombo ine vhupo na zwishumiswa zwi shumiswaho zwa vha nayo kha vhutshilo ha vhatu zwo sedzuluswa zwa khwiniswa.

Zwishumiswa zwa ndingo dza Gerotek zwo itiwa uri zwi fushe ṱhōḏea dza shishi kha masia oṱhe a ndingo dza zwithu lune khadzo nyolo dza zwiendedzi na mveledziso dzi nga sedziwa kha vhupo ha Afrika Tshipembe. i dovha hafhu ya nekedza ndingo nthihi na tshumelo dza tsezuluso ya zwa muḏagasi, zwa elekithironiki na zwiḓveledzwa zwa mekhenikhala na sisiṱeme dzi tshimbilelanaho ho katelwa zwithu zwinzhi zwa makwevho, mamaga na vhuswole-tiwa.

Nwaha uno une wa khou sedzuluswa u sumbedza nyaluwo kha mushumo muhulwane wa Gerotek kha zwiendedzi na ndingo dza zwiḓveledzwa. Izwi zwo itiwa nga u engedza kha mishumo ya ndingo u bva kha Muhasho wa zwa Vhupileli khathihi na nyaluwo yo vhulungeaho na ndingo dza vhukati ha dziṱwe, Mathaela a Nokian a bvaho Finland, vhamagi vha zwiendedzi zwo fhambanaho zwa German (Smart, Audi, AMG), Ford u bva USA na TATA u bva India.

Gerotek yo ita mushumo muhulwane wa thandela ya u vhuḏzedza goloi mbili khulwane dza maswole kha nwaha uno wa muvhalelano nahone thandela idzi dzi ḏo isa phanda nga 2005/2006. Ndingo ya ṱhanganelano vhukati ha Gerotek na Alkantpan i sumbedza u bvelela vhukuma na u engedza ndeme.

Vhugudisi ha Gerotek hu nekedza ndingo ya u ḏiraiva na phurofaili, khoso ṱhukhu kha vhupileli na vhugudisi ha nṱha (badani na nnda) khathihi na zwikili zwa mbekanyamushumo na vhugudi. Yuniti ya vhugudisi zwa zwino i khou tshenzhema u tsa ha thengo nga nṱhani ha u pfukiselwa phanda ha thandela khulwane. Vhugudisi ha Gerotek hu khou vhina tshumisano na khamphani ya vhugudisi ha maḏiraiva ya vharema uri i kone u tevhedza ṱhōḏea dza BEE u itela mishumo ine ya nga vha hone matshelo. Yuniti ya Bisimusi yo wana akhiredithesheni ya zwenezwo u bva kha vha Pfunzo ya zwa Vhuendi na Vhalanguli vha zwa Vhugudisi. Akhiredithesheni iyi i nekedza vhugudisi ha Gerotek ho sedzwa u nekedzwa ha mbekamushumo dza zwikili na vhugudi ho fhelelaho kha vhugudi kha ndalukano dza u ḏiraiva ha phurofesheni (NQF4).

Gerotek yo dzhena kha nyandano na Subaru ya Afrika Tshipembe uri hu bveledzwe Akhademi ya Subaru ya vhugudisi ha u ḏiraiva, na vhashumi vha Gerotek uri akhademi i itiwe vhukati ha lushaka lwoṱhe.

Vhushaka havhuḏi ha Gerotek na senthara ya ndingo ya Eurotipe i khou nekedza ndisedzo ya tshumelo kha indasiṱiri dza zwa othomethikhi dza Afrika Tshipembe nahone dzo khwiniswa nga u bveledza foramu ya ndingo ya u thoma ya u amba nga ha ṱhōḏea dza ndingo na thandululo dza

matshelo. Foramu iyi i do nekedza zwiendedzi zwapo kha vhashumelwa vhayo vha ndeme.

Kha niwaha u daho Gerotek i do isa phanda na u lwela u nekedza tshumelo dzavhuḁi u itela u nekedza tshumelo dza nthesa kha vhashumelwa vhayo vha ndeme.

Tshigwada tsha thikhedzo tsha zwa Vhupileli

Thikhedzo ya zwa Vhupileli i tikedza SANDF na ARMSCOR kha vhulanguli ha thundu, u laula mabufho, u langula dzi asethe khathihi na u bvisa zwithu zwine zwa sa tsha vha na mushumo zwa SANDF. Thikhedzo ya zwa Vhupileli i di fhambanya nga vhukoni ha u disendedza tsini na tḁoḁea dza vhashumelwa, na nga u kona u pfesesa na u tangedza tḁoḁea dza madzangano o fhambanaho nahone dzo fhambanaho.

Thikhedzo ya zwa vhupileli yo simesa kha u nekedza tshumelo dza tshipentshala.

Senthara ya Vhulanguli ha ndaka ya zwa vhupileli ya ARMSCOR (ADAC)

ADAC i nekedza tshumelo ya ndaulo y ndaka, vhuimoni ha ARMSCOR, u ya kha DOD. U ita tshumelo iyi zwo bvedza na u vhulunga vhukoni hu tevhelaho:

- ▶ U vha na databeisi ya DOD na ndaka ya maḁali.
- ▶ Tshumelo ya u ita maiwalo lwa didzhithala kha maiwalwa oḁhe a elanaho na mbekanyamushumo ya DOD na zwithu zwa data kha vhuimo ha ARMSCOR.
- ▶ U niwaliswa ha thundu na thumelo ya vhulanguli ha ndaka yoḁhe ya DOD, zwi elanaho na mbekanyamushumo dza khumbelo dza ARMSCOR.
- ▶ Tshumelo dza ndaulo y tshiḁoko kha sisiḁeme dza mbekanyamushumo/ zwihali.
- ▶ U swaya zwiḁhavhane na nyolo dza u vhekanya khathihi na u kwamana na vha tshumelo ya zwa dzikhodu.
- ▶ Tshumelo dza u bvisa uri hu kiliariwe redzhisiḁara ya thundu na vhupo ha ndaulo ya mbekanyamushumo ya zwithu zwi sa tsha shumaho, tshiḁoko tsha vhukuma nahone tshine tsha sa khou wana tshumelo.

Sisiḁeme ya zwa mafhungo a ndaulo a zwa khomphuyutha (CALMIS) yo kona u itiwa zwavhuḁi lu fushaho kha ADAC sa vhuḁifhinduleli ha tshiḁoko tshoḁhe tsha DOD kha vhuimo ha ARMSCOR. Ndeme tshikati ya tshiḁoko tshenetsho ndi ine yo vha i R965 wa dzimilioni. Thanganyelo ya maiwalwa a 42 653 yo itiwa didzhithala nga tshifhinga tsha tzedzuluso. Ndeme tshikati ya thundu dza DOD dzine dza langulwa nga tshipiḁa itshi yo fhira milioni dza R400. Khwaḁhisedzo ya tshikalo tsha phesenthe dza 98. 36 yo wanala nga ndila ya odthi na u tsheka tshiḁoko. Maiwalwa a ndaka ya maḁali I langiwaho nga vha ADAC I lingana 168 799. Maiwalwa aya o vhewa a kha tshivhumbeo tsha eḁekithironiki kha databeisi ya Altris Eb.

U bviswa ha matheriala a zwa Vhpileli (DMD)

DMD, tshipida tsha mishumo ya Armscor, yo tholiwa ya vhudzwa uri I rengise zwo salaho na thundu dzoḁhe dza zwa vhupileli vhuimoni ha Muhasho wa zwa Vhupileli, hu tshi khou itelwa vhuḁi ha Muvhuso. Tshiḁoko tsho ya nga u fhambana nahone tshi katela zwiḁhavhane, mabufho, zwipere, dzivesele/ zwikepe, zwiendedzi, zwishumiswa zwa shangoni kana zwa muyani.

DMD I shuma kha vhupo ha ḁifhasi nahone ya vula mabuli a u rengiswa ha zwishumiswa zwo bulwaho afho nḁha. Vhunzhi ha thengiso dza ḁifhasi hu itiwa hu kha nyimele ya muvhuso na muvhuso. Thengiso ya thundu dza zwa vhupileli I itiwa nga ndila yo teaho hu tshi khou tevhedzwa tḁoḁea dzo tangedzwaho nga Muvhuso sa Komiti ya Lushaka ya u langula zwiḁhavhane khathihi na Komiti ya Lushaka ya u engedza nga u tḁavhanya.

DMD yo bveledza vhushumisani na khamphani dzapo na dza l ifhasi uri hu itiwe mushumo kha nyimele ine mushumelwa a t o d a uri tshishumiswa tshi lugiswe kana tshi itiwe u ya nga afho hune a t o d a nyimele yatsho I tshi vha ngaho.

Mimakete yo bveledzwa tshifhingani tsha minwaha mivhili yo fhiraho na mashango a tevhelaho:

- ▶ Jordan
- ▶ Chile
- ▶ Ghana
- ▶ Brazil
- ▶ Gabon

DMM yo shuma zwavhuḁi kha thengiso dza SAS Outeniqua sa tshishumiswa tshifhingani tsha n waha wa muvhalelano wa 2004/2005. Tshifhingani tsha n waha wa muvhalelano wa 2004/2005, DMM yo kwama thengiso dza tshi t o k o ine ya nga lingana R99.6 wa dzimilioni.

Mafhungo a zwa AB

Mafhungo a zwa AB a zwa Vhufhufhi ndi o n waliswaho nahone zhendedzi l a u kiliara vhashumelwa vho akhiredithiwaho na vha Tshumelo ya Mbuelo dza Afrika na murado wa Tshiimiswa tsha ngomu tsha dzangano l a Feight Forwarders (FIATA) khathihi na vha dzangano l a Freight Forwarders l a Afrika Tshipembe (SAAFF). Nahone I shumisa maanda sa zhendedzi l a u kiliara vhashumelwa Afrika Tshipembe u ya nga theo ya mbekanyamushumo dza maitele dza United States.

Senthara ya u shumisa zwa Thekhino l o d zhi

Tshifhingani tsho fhelaho TEC yo vhumba tshipiḁa tsha khethekanyo ya mishumo ya ARMSCOR ye ya vha yo rumelwa sa DESS (Tshumelo dza Thikhedzo ya zwa vhuvhambadzele nnda ha vhupileli) ine ya dovha ya katela vhuḁifhindulele ha ARMSCOR ho livhiswa kha SADES0 (Dzangano la zwa Thekhino l o d zhi ya vhuvhambadzele nnda ha vhupileli Afrika Tshipembe).

Ndivho khulwane ya TEC ho vha u wana mabuli hune thekhino l o d zhi ya ndaka ya ma t a l i ya farwa nga vha DOD, lune ya nga shumisiwa lwa makwevho uri DOD I vhu elwe na indasi t i r i ya zwithu zwi elanaho na zwa vhupileli. Tsheo yo dzhiiwa nga vhalanguli vha Bodo ya Mishumo ya Armscor uri TEC I valiwe, vhunga ho vha hu si na mabuli o teaho.

Khamphani dza ndaka

ARMSCOR ndi yone I yo t h e mufaramikovhe ya khamphani dza ndaka tharu, dzine dza vha Erasmusrand Properties (Pty) Limited, Oospark (Pty) Limited na Sportrand (Pty) Limited.

Erasmusrand Properties (Pty) Limited ndi muḁe wa Tshifha t o tsha ARMSCOR, ngeno Sportrand (Pty) Limited I muḁe wa tshitande tsha mveledziso ya mudavhi wa mitambo wa ARMSCOR une wa vha tsini na Tshifha t o tsha ARMSCOR. Oospark (Pty) Limited ndi muḁe wa tshitande tshi si na tshithu tshine tsha vha tsini na Tshifha t o tsha ARMSCOR na mudavhi wa mitambo wa ARMSCOR.

A hu na zwa mbambadzo yo itiwaho kha ndaka iyo ya khamphani idzo tharu tshifhingani tsha n waha wa tsedzuluso.

Hone ARMSCOR yo wana thendelo I bvaho kha Vho-Minisita vha zwa Vhupileli uri hu

ṭoḍisiswe nga ha mveledziso ya shango ḽI si na tshithu, khathihi na mudavhi wa zwa mitambo wa ARMSCOR, arali zwi tshi nga konadzea ha itiwa buḽoko ya dziofisi uri hu koniwe u itiwa mbuelo ya ARMSCOR. Maitele ayo ndi a u ṅekedza shango, lwa u tou hira kana nga nyandano I elanaho na zwenezwo, uri vhabveledi vha bvelede shango ḽI si na tshithu hu si na khombo kana u thithisea ha masheleni a ARMSCOR. Mubveledi u bvelede shango a ita buloko ya dziofisi lwa tshifhinganyana ha konwa-ha u humiselwa tshifhaṭo kha vha ARMSCOR.

ARMSCOR yo no wana mubveledi a takalelwaho nahone u kati na nyambedzano dza kontḽiraka ya u fhedza uri zwi ḍo ya nga ha u ṭanganedzwa nga Vho-Minisita vha zwa Vhupileli na thikhedzo I bvaho kha vha nyinga-pfuma ya Lushaka.

MINWE MISHUMO

Vhulanguli ha vhashumi/ Vhashumi

Mafhungo mahulwane a vhulanguli ha vhatu ndi a kwamaho zwa mveledziso ya zwikili, mvusuludzo ya nzudzanyo, tshanduko, ndangulo ya vhulwadze ha HIV/AIDS khathihi na mutakalo nga u angaredza wa vhashumi vha dzangano. Uri mafhungo aya a kone u itiwa nga ngona khamphani yo vhea maga o khaṭhaho vhukuma a u kwamana na vhashumi hu tshi khou ṭoḍwa thandululo.

Miṅwahani I si mingana yo fhiraho dzangano ḽo vha ḽI khou shumana na mafhungo a zwa dziyunioni dza vhashumi.

U guda na mveledziso

Zwine dzangano ḽa kha ḍI isa phanda na u tenda khazwo kha vhunzani na ṭhuṭhuwedzo ya vhashumi vhaḽo sa mutheo wa vhumatshelo haḽo hu ita mafhungo mahulwane a u isa phanda na u vhulunga kha mveledziso na ṭhuṭhuwedzo ya vhashumi vhaḽo khathihi na u dzhia maga o ṅekedzwaho nga mulayo wa zwa mveledziso ya zwikili.

Nyandano ya Vhugudisi

Kha zwoṭhe mishumo ine ya itiwa nga vha vhulanguli kha aya mafhungo, Tshigwada tsha Vhavhudziswa vha ARMSCOR (ACG), firamu ya zwa vhuvhudzisi ya vhashumi I na zwigwada zwa u guda na mveledziso ine ya vha na vhuimeleli kha Komiti ya zwa u guda na mveledziso ya ARMSCOR (ALDC) ine mushumo wayo ha vha u vhona uri vhashumi vhoṭhe vha ita mishumo yo teaho kha mveledziso dzavho nahone vha a vha na zwine vha nea kha tshiimiswa tsha vhugudisi vhukati ha dzangano kana mafhungo a kwamaho vhashumi.

Tshigwada tsha u shuma tsha ACS tshi shuma mishumo I mangadzaho kha ṭhanganedzo ya nzudzanyo ya zwikili zwa mushumo (WSP).

Mveledziso ya zwikili/ vhukoni

U itela uri hu vhonele mafhungo a elanaho na mveledziso ya vhashumi na vhugudisi I a kona u ṅekedza lwa ngoho kha zwine vhashumi vha ṭoḍa ndalukano dza fomala, dzangano tshifhinga tshoṭhe ḽI lilela uri vhashumi vhaḽo vha dzhenele khoso dzo akhiredithiwaho. Uri ḽI kone u ṅea thikhedzo vhashumi vhane vha ṭoḍa khiredithi siani ḽa ndalukano dza fomala, Senthara ya ngudo ya ARMSCOR, ine ya vha ofisini khulwane, yo wana vhuimo ha zwenezwo ha akhiredithesheni.

Dzangano ḽI dzhenelela lwa vhukuma kha mishumo ya SETA yayo (Sector Education and Training Authority), DIDTETA (Diplomacy, Intelligence, Defence and Education and Training Authority).

U bva kha vhuimo ha u tevhedza mishumo yo itiwaho zwi katela mveledziso dza dzangano la WSP; u itiwa, u lavhelesa, tzedzuluso ya WSP, na u ola khathihi na u dzhenisa mivhigo ya kotara nga riwaha ya WSP ya zwa vhugudisi.

Zwa ngudo na mveledziso ya zwickili

Dzangano lo ita mishumo muhulwane u sumbedza vhukoni halo ha zwifnyiswa kha vhuimo ha mishumo walo muhulwane vhukati ha mishumo ya khumbelo ine ya sumbedzwa I kha fomethe I fanaho na ine ya vha kha mulayo wa SAQA wa 1995. Izwi zwo tikedzwa nga muhanga wa fomala wa u gudisa uri hu tshanyedzwe u nekudzwa ndivho kha maitele a mveledziso ya vhathu.

Izwo zwo tumanywa na mveledziso ya ndalukano dzine dza vhumba mutheo wa mbekanyamushumo dza ngudo kha mishumo ya khumbelo. Ndivho ya mishumo iyi I kha mveledziso ya ndalukano kha masia a tevhelaho:

- ▶ Tshifikeithi tsha Lushaka: Vhulanguli - Vhuimo ha NQF ha vhuraru
- ▶ Tshifikeithi tsha Lushaka: Vhulanguli - Vhuimo ha NQF ha vhuana
- ▶ Dipuloma ya Lushaka: Vhulanguli ho tandavhuwaho ha khumbelo (Vhupileli na Tsireledzo) Vhuimo ha NQF ha vhumanu.

Tshikimu tsha bazari ya ARMSCOR

Sa tshipida tsha maitele a tshanduko, na u vhona uri dzangano li khou nekudzwa vhashumi vhaswa vho wanalaho ndalukano u bva kha zwigwada zwo nangiwo u kona u swikelela thoda dza vhashumi, dzangano li isa phanda na tshikimu tsha bazari kha zwa vhuinzhiniara. Kha uno riwaha wa tzedzuluso matshudeni vha rathi vho vhuvelwa nga tshikimu itshi. Kha uno riwaha wa muvhalelano matshudeni vha rathi vha khou newa thuso.

Mbekanyamushumo dza mveledziso ya Talente

U nekudzwa ha bazari kha matshudeni kha mishumo muhulwane wa dzangano zwi shuma sa vhufushi kha TDP hune matshudeni vho wanaho ndalukano vhaswa vha newa vhugudisi mushumoni vha tshi khou thusiwa u vhona uri vha vhe na vhukoni kha masia e vha nanga lwa phurofesheni. Matshudeni vha fumiina vho vha vhe kha mbekanyamushumo u bva mathomoni a riwaha wa muvhalelano. Vhawe vha ndi vhane vha do tholiwa kha uno riwaha wa muvhalelano.

Mbekanyamushumo iyi I khou shuma khathihi na Thondo ya zwa Thekholodzhi ya zwa madini (IMT) mbekanyamushumo dza saintsi dza khadethe (IMTCP), dzine ndivho yadzo, u fana na TDP, ndi u bvedza vhaswa vha re na vhukoni, vha konaho u sumbedza thoda dza zwickili zwa saintsi na thekholodzhi na vhukoni ha u kona u dzhia tshipida kha thikhedzo ya zwa zwikepe zwa madini zwa SA. Khandideithi thukhu dzi swika hune dza itiwa uri dzi dzhenelele kha vhupo ha mishumo-nyitwa hune vha nga kona u thoma u shumisa ndivho dzavho dza thyiori kha zwa thekholodzhi, saintsi, zwa madini na kha vhupo ha tshiswole sa thikhedzo ya zwikepe zwa Navy ya SA. Kha matshudeni vha rathi vho fhedzaho ngudo dzavho, vhararu vho tholiwa kha vhuimo ha tshothe kha IMT ngeno vha vhararu mashudunmavhi vha songo kona u wana mishumo huwe-vho.

Vhahulungi kha Maimo a vhathu (IIP)

IIP na maimo a lifhasi a kalaho nyito dzavhudi kha vhulanguli ha vhashumi uri hu vhe na u bvelela kha ndivho dza mishumo nga kha u bvedza vhashumi.

Yo livha kha masia mahulwane mana:

- ▶ Vhudiimiseli
- ▶ Nzudzanyo
- ▶ Nyito
- ▶ Tsedzuluso

ARMSCOR yo vha na phimo yayo y nda ya u thoma kha vhuimo ha IIP khathihi na zwauri dzangano lo kona u swikelela zwisumbedzi zwa taha kha zwa fumimbili. Nzudzanyo ya nyito yo nwaliwa uri zwikhala zwo vhonekaho kha mpimo zwi valiwe.

U langula mustiko wa HIV/AIDS

Mbekanyamushumo ya khamphani ya zwa HIV/AIDS I khou ya phanda, hu tshi khou ombedelwa:

- ▶ Nzudzanyo na nyandano zwine zwa khou itiwa nga komiti ya HIV/AIDS
- ▶ U khantsela na Ndingo zwi itiwaho mushumoni lwa vhuinangeli (VCT) kha tshiimiswa tsha kiliniki tsha ARMSCOR.
- ▶ Maitele a zwa mutakalo a sumbedzaho vhulwadze khathihi na mafhungo a elanaho na zwa mutakalo ane a kona u swikelelwa nga vhashumi vhothe.
- ▶ Vhudavidzani ha tshifhinga tshothe na vhashumi vha re na vhulwadze uvhu.
- ▶ U kwamana na u nekana mafhungo na vhanwe vhatholi u itela u wana maitele avhudi ane a nga shumiswa.
- ▶ U vha na khondu dzine dza dzula dzi hone dzi sa badeliwiho dza vhashumi dzi wanalaho kha vhabvisi vha dzikhondu dzine dza nga vhewa fhethu ho fhambanaho kha vhupo hothe ha dzangano.
- ▶ Nga tshifhinga tsha muvhalelano wa nwa dzangano lo thoma mafhungo a ' u divha vhuimo hau'. Nyambedzano yo thomiwa nga vha CG dza tsumbedzo nga ha uri ndi vhashumi vhangana vhane vha tea u tuuwendza uri vha divhe vhuimo havho. Ndi zwa ndeme kha dzangano u vhona uri vhashumi vha divha vhuimo havho uri vha kone u langa mutakalo wavho. Izwi zwi nga ita uri vhashumi vhane vhuimo havho ha vha phosethivi vha thome u wana dzilafho hu tshe na tshifhinga nahone vha kone u isa phanda na u tshila zwavhudi vha sa swiki hune vha lwala.

Mbekanyamushumo ya HIV/AIDS i ombedelaho zwa pfunzo na u divhadza, zwi nga disa mvelelo dzavhudi kha vhashumi ' u divha vhuimo hau' na nga u tuuwendza mvelelo dzo wanalaho u bva kha ndivho na ngudo dza vhuifari zwo sumbedzaho mathomoni a vhuimo ha ntha ha u sa vha na ndavha.

Mutakalo wavhudi wa vhashumi

Mbekanyamushumo ya zwa mitambo na mutakalo ya ARMSCOR I tshimbilelana na u tikedza alamanaga ya tsedzuluso ya mutakalo wa lushaka, I lavheleswaho nga Muhasho wa zwa Mutakalo wa Lushaka khathihi na Dzangano la zwa mutakalo wa lifhasi (WHO). Mbekanyamushumo I na hune ya thoma hone, mafhungo a u bvela phanda na ndivho ya mutakalo kha masia othe a mutakalo muthu u tea u tangedza vhuifhinduleli ha mutakalo wawe. Kha izwi mbekanyamushumo I nekeda vhashumi mafhungo o teaho na ndivho ya vhezani ha u nanga kutshilele.

Dziwe dza dzikhampheini dza zwa mutakalo dzo itiwaho vhukati ha nwa dzo livha kha:

- ▶ U divhadza nga ha vhulwadze ha Stroke
- ▶ Vhupo ha lifhasi

ya ARMSCOR. Nomboro zwa zwino I kha vhuimo ha 0.51% ndivhanyoni na thagethe ya 0.41%.

- ▶ U vha na nyito ya u shumisa luambo kha vhupo vhu nekedzaho izwo, lwa nyito, Tshiisimane tshi shumisiwe sa luambo lwa u shuma hone mishumo I itiwe nga nyambo dzo teaho.
- ▶ U itiwa ha phoḽisi yo teaho nga u angaredza ya zwi elanaho na vhathu na nyito.
- ▶ U dzulela u monithara hune ha shumelwa hone uri hu vhonele uri hu a tenda na u tangedza nyimele dzo fhambanaho dza vhashumi.

Phurofaili ya vhashumi vha tshoḽhe kha vhuimo ha mushumo, muvhala na mbeu u bva nga dzi 31 dza Thafamuhwe 2005 khathihi na tshanduko kha phurofaili ya muvhala na mbeu u bva miṁwahani ya fumi yo fhiraho I sumbedzaho zwine zwa vha kha thebulu afho fhasi.

Thanganyelo ya vhashumi ho sedzwa muvhala: Thafamuhwe 1996 – Thafamuhwe 2005

	Vharema	Vhatshena	Thanganyelo
03/1996	218	886	1 104
03/1997	253	887	1 140
03/1998	256	843	1 099
03/1999	253	727	980
03/2000	249	710	959
03/2001	273	690	963
03/2002	280	682	962
03/2003	300	654	954
03/2004	336	641	977
03/2005	356	626	982

Thanganyelo ya vhashumi ho sedzwa Mbeu: Thafamuhwe 1996 – Thafamuhwe 2005

	V h a s a d z i /Vhanna		Thanganyelo
	Vhafumakadzi		
03/1996	383	721	1 104
03/1997	392	748	1 140
03/1998	380	719	1 099
03/1999	338	642	980
03/2000	330	629	959
03/2001	334	629	963
03/2002	333	629	962
03/2003	339	615	954
03/2004	354	623	977
03/2005	358	624	982
Staff profile as at 31 March 2005			

Vhashumi vha tshoḽhe

	Vharema		Vha muvhala		Maindia		Vhatshena		Thanganyelo	
	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
VHUIMO	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F

EX	3	2	0	0	0	0	4	0	7	2
SU	8	1	1	0	0	0	48	3	57	4
MP	12	6	9	0	10	1	297	42	328	49
STS	26	17	9	7	6	11	55	100	96	135
AS	43	51	17	19	2	6	14	62	76	138
OS	51	27	9	2	0	0	0	1	60	30
Thanganyelo	143	104	45	28	18	18	418	208	624	358

Kha vha dzhiele nzhele:

M	–	Vhanna
F	–	Vhafumakadzi
EX	–	Muhulwane
SU	–	Maanda langa
MP	–	Vhulanguli ha phurofesheni
STS	–	U langula na u nkedza lwa tshipentshala
AS	–	Thikhedzo ya mushumo ya maimo a ntha
OS	–	U shuma

U nea maanda a zwa ikonomi vharema (BEE)

Maitele a u ARMSCOR a BEE na pholisi zwo fhela nahone zwo tangedzwa nga tshifhinga tsha n'waha wa muvhalelano wo fhiraho wo gumaho nga 2003/ 2004 zwa itiwa nahone zwi khou lavhelswa nga vha khethekanyo ya Vhulanguli ha BEE.

Maitele a BEE na pholisi ya Mulayo 23 wa u nea maanda vharema lwa ikonomi zwo tandavhuwaho, na u swikelela vhudifhinduleli ha BEE kha ARMSCOR nga ndila ya u tanganelana kha masia ane a nga a na mishumo, vhulingani ha vhashumi, u tikedzana, u bveledza zwikili na u zhenelela ha vhulingani.

Ro vha na mvelaphanda kha zwa mishumo, thikhedzano na u divhadzwa kha ndisedzo ya BEE kha indasitiri ya vhubileli ine ya khou bvelela nga ndila I fushaho. Maitele o bveledzwa a u khoda na u sedzulusa maimo a BEE kha vhadisedzi vha BEE kha databeisi yashu.

U isa phanda na u khwat'hisva vhuimo ha ndisedzo ya ARMSCOR kha tshanduko yayo, mulanguli muhulwane na muandanyi a re na vhudifhinduleli ha BEE vho tholiwa. Mulanguli muhulwane ndi ene ane a vha na vhudifhinduleli ha nyito ya pholisi na vhuthomi ngeno muandanyi a tshi tea u monithara, u sedzulusa, u endedza na u tsivhudza kha mafhungo a BEE.

CEO ya ARMSCOR yo vhea thagethe ya BEE yo tiwaho ya n'waha wa muvhalelano kha n'waha wa tsedzuluso wo fhiraho kha ARMSCOR na mishumo yayo.

Tsenguluso ya u shumisa BEE (2004/2005)

Tshiimiswa	Thanganyelo khumbulelwa	Thagethe	Zwa vhukuma
Zwo rengwaho Armcor	100%	30%	45%

Badzhethe ya u shuma	R34 wa dzimilioni	R10 wa dzimilioni	R15 wa dzimilioni
Khumbelo na zwirengwa	100%	7,5%	8,0%
(Nga u angaredza na Vhupilei ha tshipentshala)	** R2 500 wa dzimilioni	R188 wa dzimilioni	R200 wa dzimilioni
Mishumo ya Armscor	Thanganyelo ya zwo shumiswaho	Thagethe	Zwa vhukuma
	100%	40%	45%
Nomboro	R937 wa dzimilioni	R375 wa dzimilioni	R421m

* Vha dzhiele nzhele uri thanganyelo ya zwo shumiswaho kha zwa vhupileli ha tshipentshala zwi nga lingana R8 000 wa dzimilioni dzo newaho vhadisedzi vha thandela dza tshifhinga tshilapfu. Muhasho wa khumbelo wo nkedza R2 500 wa dzimilioni kha vhadisedzi vhapo.

Masia a re na thaidzo

Indasiṭiri dza vhupileli a si dzine dza divheesa vhukati ha vhatu.

- ▶ U sa vha hone ha mishumo (a si bisimusi nnzhi dzi disaho vhainzhiniara vha vharema mishumoni).
- ▶ U vhona uri hu na u vhulungea ha indasiṭiri nga u fhedzisa thengiso yapo nga u u rengisela nṅa.
- ▶ U bveledza na u vhulunga ndeme na vhukoni ha indasiṭiri ya vhupileli, vhuimo na thekhinoḽodzhi uri u swikelele ṭhōḽea dza DOD nga ṅṭhani ha vhukoni ha u shumisa zwishumiswa zwi re hone.

Thandululo

U bveledzwa ha tshata ya BEE, maitela a BEE na tsedzuluso dza vhuḽinwalisi ha vhadisedzi zwine zwa nga ita uri zwi shume sa zhendedzi ḽa uri hu koniwa hani u swikelelwa mafhungo a u ṅea maanḽa lwa ikonomi nga ṅḽila yo ṭandavhuwaho.

Tsireledzo ya ARMSCOR

Nṅa

ḽifhasini ARMSCOR i londa vhushaka na dzangano ḽa tsireledzo ya mashango ane a kwamea Nḽila iyi ya mafhungo a zwa Vhupileli (Sweden na United Kingdom nga maanḽa, hune ha vha na mbekanyamushumo dza zwa mabufho). Madalo o vhalaho a elanaho na zwa tsireledzo o vha hone RSA. Nga hei ṅḽila tsireledzo ndi ya ndeme nahone huna u vhilaela khazwo.

Vhukati ha Lushaka nungo dza u dzula u na vhukwamani na indasiṭiri ya vhupileli hapo na u ita uri hu divhee nga ha tsireledzo nga ṅḽila khulwane kha ṭhōḽea dza vhupo uhu zwi tea u divhea. Ndivho hedzi dzoṭhe dzo itiwa uri dzi itiwe nga ngona nahone lwa ngoho nga tshifhinga tsha tsedzuluso.

Tsireledzo, mutakalo na vhupo

Tsireledzo na mutakalou ya nga ha mutakalo na Mulayo wa Tsireledzo na Mulayo 85 wa 1993, vhatholi vha fanela u vhona uri vhupo ndi hune ha vha ho tsireledzea nahone ha mutakalo wavhuḽi. ARMSCOR yo ita maga a tsireledzo na ndingo uri i vhona uri mufhe na madi

zwifhatoni zwayo ndi zwo kunaho nahone zwo tsireledzea. Dzilaborathori dza nda dzi tolwa nga murahu ha miwedzi ya rathi miwe na miwe uri nyimele i vhe yavhudi khathihi na u ita ndingo dzo teaho. Ndingo dzenedzi ndi dzi kwamaho u kuvhangana ha buse, u kavhiwa nga zwitzhili, u tshikafhadza nga gese, okisedzheni na khaboni monokisaidi, khaboni diokisaidi (CO₂), Formaldehyde, mununu, thempheretsha khathihi na vhuimo hune mufhe wa vha ngaho (muya u a shanduka/ awara). Zwithu zwo sedzwaho kha thodisiso iyi zwothe ho vha ho sedzwa na kha u shuma zwavhudi ha sisi eme dza muya u rotholaho tshifhatoni., hone hu songo sedzwa ngudo ya vhupo na thuthuwedzo dza zwa matshilisano nga ndila ya saikholodzhi zwine nazwone zwi nga khakhela mutakalo wa vha dzulaho henefho kana u shuma henefho. Mvelelo dza ndingo dza Legionella dzo sumbedza uri maqi othe ane a vha nga ngomu o kuna nahone o lugela u nga shumisiwa nga vhathu kha u nwa.

Vhupo

Tshiwe tsha zwithu zwa ndeme kha tshiimiswa tshine tsha khou londolwa nga ndila yavhudi ndi vhupo hune ha shumelwa hone. Mafhungo a vhudifhinduleli kha sia la vhupo ndi tshiga tsha ARMSCOR khathihi na ndila ine ya shuma ngaho kha vhupo vhune ha tea u dzulela u khwiniswa kha mishumo ya vhulanguli ha vhupo.

Maitele o fhelelaho a vhupo othe - vhathu, zwimela, zwipuka, mavu, maqi na muya.

ARMSCOR i livhuwa zwiwe zwo fhambanaho zwi elanaho zwine zwa nga sa u thivhela tshikafhadzo, kushumisele kwavhudi kwa zwishumiswa zwa fulu-fulu, u fhungudza tshika na u vhulunga fhethu ha divhazwakale. U khwinisa hu sa gumi kha mishumo yothe ya vhulanguli zwi khou lilelwa.

Ndeme yavhudi ya vhupo ndi mafhungo mahulwane a maitele avhudi a vhupo ha ARMSCOR, ine ya vha mura wo na ha kha Tshikwama tsha Vhutshilo ha Masoga a Lifhasi kana zwi tshilaho dakani, ndi mushumisani a fulufhedzeaho kha vhane vha vha vhalela mupo. ARMSCOR i na ndavha na mveledziso yo fhelelaho nahone yo vhulngeaho na ndondolo.

Fhethu ha Ofisi khulwane ya ARMSCOR

Odithi ya vhupo ha fhethu ha ARMSCOR yo itiwa nga Thafamuhwe 2005 na themendelo dzi tevhelaho:

- ▶ Ndivho dza tshifhinga tshihulwane ndi u vhulunga ISO 1400.
- ▶ Ndivho ya u kuvhanganya vhulanguli ha nzudzanyo ya vhupo (EMI) ya fhethu ha ofisi khulwane ya ARMSCOR
- ▶ U todisia nga ha mielelo ya madi ane a nga shumiswa lwa tsheledzo.

Odithi yo itiwa nga ndaulo ya vhupo ndivhanyoni na u tsitsela fhasi vhupo zwine zwa vha fhethu ha ofisi khulwane dza ARMSCOR

Alkantpan na IMT

Odithi ya vhupo ha Alkantpan na IMT yo dzudzanyelwa niwaha wa tzedzuluso wa 2005/2006.

Protechnik/ Hazmat

Odithi yo itiwa nga Fulwi 2004 ha fhedzwa nga zwi tevhelaho.

Milayo ya Mulayo wa Vhulanguli ha vhupo ha lushaka zwi khou swikelelwa nga Protechnik na mveledziso yo vhlungeaho na vhupo vhu sa vhaiho mutakalo wa vhatu kana mutakalo zwi khou londolwa.

Mvalatswinga

Ndivho ya tshifhinga tshilapfu ya ARMSCOR ndi u bveledza na u vhlunga vhupo hune mushumo wa khou itiwa hone. I tama u divhiwa nga vhafaramikove sa tshiimiswa tshine tsh vha na ndavha na vhupo.

Vhudifhinduleli kha zwa matshiliso

Nga kha vha Tshiimiswa tsha zwa Vhubindudzi zwa Matshiliso (CSI), ARMSCOR yo diimisa u dzhenelela kha u khwiniswa ha matheriala na nyimele ya muya ya vhadzulapo vha shangoni nga u shumisa zwishumiswa u alusa mveledziso vhukati ha vha shayaho vhukati ha zwitshavha hune ya shuma hone.

ARMSCOR yo diimisa kha u khwinisa mafhungo a u nea maanda zwitshavha izwi nahone yo livha kha kha zwikolo zwe kale zwa vha zwi shayaho.

U swika afha ARMSCOR yo nwanakisa Tshikolo tsha Sekondari tsha Vlaktein, tshine tsha vha Mamelodi kha vhupo ha Tswane u bva nga 2002. Ndivho ho vha mafhungo a u khwinisa kushumele kwa vhagudi kha mafhungo a metse na saints khathihi na u sika vhupo ho tsireledzeaho uri u guda hu vhe havhudi. Uri ndivho idzi dzi koniwe u swikelelwa, vhurangeli hu tevelaho ho itiwa nga tshifhinga tsha tzedzuliso ya niwaha:

- ▶ ARMSCOR yo nekedza mbekanyamushumo ya mveledziso ya Tshiimiswa tsha I-Can (ndi a kona) nga Duvha la Vhaswa, nga dzi 16 dza Fulwi 2004, hune vhagudi vha 1300 vha Tshikolo tsha Sekondari ya Vlaktein vho dzhenelela;
- ▶ Khomphuyutha dza fumi dzo nekedzwaho nga vha ARMSCOR dzo khwiniswa dza vha kha vhuimo ha Pentium Four uri hu vhe na u kona u shumisea nga vhagudi na vhagudisi;
- ▶ Vhagudi vha mahumi mavhili vho dzhenelela lwa u thoma kha Vhupo ha Gauteng Devhula kha Expo ya mutatisano wa rasainti mutuku ine ARMSCOR ya vha murado wa bodo. Vhagudi vhothe vho nekedzwa miene/ zwitfikhethi zwa merithi.
- ▶ Vhagudi vha mahumo matanu vho dzhenelela kha mutatisano wa u fhat tshiedziswa kha Africa Militaire ngei kha zwa mabufho a muyani a Afrika na kha Matano a zwa Vhupileli. U dzhenelela kha u fhat zwiedziswa zwo nea vhagudi vhuimo ha u fhat tshinwe tshithu u bva fhasi u swika magumoni, izwi zwa vha thusa kha u shumisa matano na zwanda nahone vha gudisa ndeme ya u vhalo wa kona u talutshedza ndaela dza u tumanya.
- ▶ Nzudzano ya ndangulo ya vhupo yo niwalelwa tshikolo.